cast

inhoudelijk jaarverslag 2012

centrum voor architectuur en stedebouw tilburg e.o.

centrum voor architectuur en stedebouw tilburg e.o.

inhoudelijk jaarverslag 2012

(Her)ontdek de Vogeltjesbuurt

TILBURG - Op dinsdag 21 augustus organiseert het Centrum voor Architectuur en Stedebouw Tilburg e.o. (CAST) een wandeling door de Vogeltjesbuurt, gevolgd door een lezing over de herstructureringsplannen in het gebied.

FOTO: BART VAN HATTEM

De Vogeltjesbuurt, die bekend staat als een echte volksbuurt, is toe aan vernieuwing. In deze typisch Tilburgse wijk gebeurt iets bijzonders. De bewoners worden vanaf het begin nauw betrokken bij de herstructurering. Een deel van de woningen zal gesloopt worden, de rest krijgt groot onderhoud. Bouwen vóór de buurt betekent hier luisteren náár de buurt.

Hoe is het wonen in de Vogeltjesbuurt tijdens een herstructureringsproces? Op deze vraag krijgt u antwoord tijdens de wijkrondleiding. Bewoners leiden u enthousiast rond door de straten in de wijk, hand in hand met de sociale projectleider van Tiwos. De rondleiding is een prachtige kans om de wijk en de bewoners (opnieuw) te leren kennen, de sfeer te proeven van alledag en de herstructureringplannen te verkennen. Laat u verrassen door het mooie karakter van de Vogeltjesbuurt. Een buurt met een goed hart en actieve bewoners.

Lezing

Na afloop van de rondleiding is er tijd voor verdieping en reflectie, aan de hand van de lezing 'Vogeltjesbuurt 2.0' door KAW Architecten. KAW heeft samen met de bewoners een plan gemaakt met het uitgangspunt 'er moet wat gebeuren, maar het moet wel zo blijven!'. Zij leggen uit hoe het herstructureringsplan er uit ziet, welke rol de bewoners hebben gespeeld, en hoe de buurt op een duurzame manier ontwikkeld wordt. Het programma wordt afgesloten met een gezellige borrel in het wijkcentrum De Spijkerbeemden, waar alle deelnemers van harte welkom zijn.

De 'wijkrondleiding Vogeltjesbuurt' start om 15.45 uur aan de Merelstraat 60 in Tilburg. De 'lezing Vogeltjesbuurt 2.0' en de borrel volgen direct na rondleiding. De lezing start omstreeks 16.30 uur in wijkcentrum De Spijkerbeemden, Don Sartostraat 4 in Tilburg.

Wilt u deelnemen aan het programma, meldt u dan aan via website www.castonline.nl. Deelname aan de rondleiding, de lezing en de borrel is gratis. Op de genoemde website vindt u meer informatie over het programma.

TILBURG

Bewoners leiden rond door Vogeltjesbuurt

Bewoners van de Tilburgse Vogeltjesbuurt (Groenewoud) geven dinsdag 21 augustus een rondleiding door hun wijk. Het initiatief daarvoor ligt bij het Centrum voor Architectuur en Stedebouw Tilburg (CAST). Na afloop volgt een lezing over de herstructurering in de wijk.

Tilburgse Vogeltjesbuurt opnieuw uitgevogeld

Tilburg
Het Centrum voor Architectuur en Stedebouw Tilburg (CAST) maakt op 21 augustus een wandeling door de Vogeltjesbuurt, gevolgd door een lezing over de herstructureringsplannen.

De buurt is toe aan vernieuwing. In deze typische Tilburgse wijk gebeurt iets bijzonders. De bewoners worden vanaf het begin nauw betrokken bij de herstructurering. Een deel van de woningen zal gesloopt worden, de rest krijg groot onderhoud.

Bewoners leiden belangstellenden rond door de straten in de wijk. De rondleiding is een kans om de wijk en de bewoners te leren kennen, de sfeer te proeven en de herstructureringsplannen te verkennen.

Na afloop van de rondleiding is er tijd voor verdieping en reflectie aan de hand van de lezing 'Vogeltjesbuurt 2.0' door KAW Architecten. KAW heeft samen met de bewoners een plan gemaakt met het uitgangspunt. Ze leggen uit hoe het herstructureringsplan er uit ziet, welke rol de bewoners hebben gespeeld en hoe de buurt op een duurzame manier ontwikkeld wordt. Het programma wordt afgesloten met een gezellige borrel in het wijkcentrum De Spijkerbeemden waar iedereen van harte welkom is.

De wijkrondleiding start om 15.45 uur aan de Merelstraat 60 in Tilburg.

De lezing en de borrel volgen direct na de rondleiding. Dat is rond 16.30 uur aan de Don Sartostraat 4.

Als je wil deelnemen aan het programma kan dat gemeld worden via de website castonline.nl. Daar is ook meer informatie over het programma te vinden. Deelname is gratis.

Sterker winkelhart: stap na stap doorwerken

Hoe versterk je het relatief zwakke winkelhart van Tilburg? Kees Rijnboutt maakte eerst de visie en nu ook het eerste stedenbouwkundig plan. 'Tilburg heeft prima kansen.'

door Stephan Jongerius

VERSTERKING KERNWINKELGEBIED TILBURG

Debat over kernwinkelgebied

Kees Rijnboutt. foto Kees Hummel

De visie op de Stadhuisstraat, Stadhuisplein (boven, links) en Pieter Vreedeplein (rechts). illustraties Jan Mets

inhoud

1 **bestuursverantwoording**
inleiding
beleid
jaarthema 2012: ‘archipunctuur 2.0’
bestuur
organisatie
financiën

2 **balans, baten en lasten**

3 **programma**
chronologisch overzicht programma 2012
projectenoverzicht

educatie en talentontwikkeling

communicatieprogramma
castbericht
castonline
cast verdieping
cast etalage
cast netwerk

4 **tot slot**

1 bestuursverantwoording

inleiding

In 2012 bestaat het Centrum voor Architectuur en Stedebouw Tilburg e.o. (CAST) 18 jaar. CAST heeft als doel de belangstelling voor en het denken en debat over architectuur, stedenbouw en landschap – met name in en om de stad Tilburg – blijvend te stimuleren. CAST stelt zich op als onafhankelijk podium voor informatie, kritiek en reflectie. CAST stimuleert de belangstelling voor én de waardering van de eigen kwaliteit en schoonheid van de hedendaagse architectuur. Sinds de oprichting op 22 december 1994 is een omvangrijke reeks van activiteiten gerealiseerd. Lezingen, debatten, tentoonstellingen, ontwerpend onderzoek en publicaties zijn steeds beproefde middelen geweest. CAST verbindt het brede publiek en het vakpubliek en heeft in het bijzonder aandacht voor educatie en talentontwikkeling.

Het jaarverslag 2012 bestaat uit twee delen, een inhoudelijk verslag en een financiële verantwoording. Deze bestuurlijke verantwoording vormt de verbinding tussen beide stukken.

beleid

In 2012 presenteerde CAST zijn nieuwe beleidsplan voor de periode 2012-2016: ‘Doen! Sociale innovatie in de creatieve industrie’. De komende periode wil CAST niet alleen voortbouwen op het succes van de afgelopen jaren maar stelt zichzelf ook de taak om te blijven vernieuwen en daar waar mogelijk de kwaliteit van de programma’s te verbeteren. Daarom heeft CAST, eerst intern en daarna in gesprek met onze partners, de afgelopen beleidsperiode geëvalueerd. De opdracht die architecten, bouwers, ontwikkelaars, beleidsmakers, het onderwijs en het publiek ons meegaf hebben we als volgt samengevat:

“wees onafhankelijk; bied ruimte voor anderen om elkaar te ontmoeten en een gezamenlijke taal te ontwikkelen waarin uitwisseling van ideeën en standpunten gevoed wordt, wees in staat om dicht bij de actualiteit te werken en te weten wat leeft bij de inwoners, de vakgemeenschap en in het onderwijs, wees volhardend in kwesties die bepalend zijn voor de kwaliteit van de stad, wees betrouwbaar en koester draagvlak, maar wees en blijf vooral eerst creatief, enthousiastmerend en verbindend.”

Het kernbegrip vanaf 2012 is ‘sociale innovatie’. Voor CAST staat sociale innovatie voor de kunst van het ‘samenweven en samenleven’: slim samenwerken; elkaar opzoeken en nieuwe verbindingen leggen in kennis en expertise; samen bereiken wat geen van ieder alleen kan en nieuwe concepten en producten ontwikkelen. De huidige tijd vraagt om een frisse blik: meer bereiken met minder middelen. Deze vernieuwing kan alleen voortkomen uit synergie tussen partijen die werken aan de ruimtelijke, economische en maatschappelijke ontwikkeling van de stad en het landschap. Nieuwe inzichten ontstaan in het publieke debat, waar bewoners hun kennis van de alledaagse leefomgeving verbinden met het professioneel vakmanschap en de creativiteit van jong talent aan de vele opleidingen in de regio.

Jaarthema 2012:
‘Archipunctuur 2.0, bescheiden interventies met grote betekenis’

Het afgelopen jaar legde CAST het accent op betekenisvolle interventies in het weefsel van de stad en het ommeland. De tijd van het masterplan en sturende visies lijkt voorbij. Een optelsom van relatief kleine, individuele ingrepen zal nu leidend zijn voor de ontwikkeling van stad en ommeland. De opgave is deze ingrepen ondanks hun bescheiden schaal een grote waarde mee te geven; ‘klein maar fijn’. Een goed verhaal over de samenhangende kwaliteit en identiteit van de stad, eerder dan een sturende visie, verbindt deze ingrepen. Voor Tilburg is dit niet nieuw, in de jaren negentig werd de term ‘archipunctuur’ gekozen om de kwaliteitsimpuls in de stedelijke ontwikkeling te typeren. In het jaarprogramma van 2012 poetste CAST de betekenis van deze term opnieuw op en ging op zoek naar een ‘Archipunctuur 2.0.’.

De ontwerpmarathon Koningsplein bood nieuwe perspectieven voor dit veelbesproken stadsplein. Vergezichten, maar voorzien van strategieën waarbij kleine ingrepen op korte termijn de gebruiks- en belevingswaarde verstreken. Eenzelfde aanpak presenteerde Kees Rijnboutt met zijn visie op het kernwinkelgebied, ook hij noemde het: ‘archipunctuur’.

Kleinschalig wellicht minder, maar de ingrepen aan de randen van de Spoorzone verbinden het totale gebied doelbewust met de stad. CAST lichtte actuele interventies afzonderlijk uit en

bracht ze ook in hun samenhang terug in een stadsgesprek over de 'Bruggenhoofden voor de Spoorzone'. De waarde van kleinschalig initiatief werd gedurende het jaar op diverse momenten teruggehaald. Tijdens de Dag van de Architectuur, door excursies en als onderwerp van onderzoek en debat in het kader van de 'inventarisatie van 'bottom-up' initiatieven. De kwaliteit van Tilburg als verzameling veelkleurige buurten kwam naar voren tijdens de buurtexcursies en CAST startte het voorwerk voor de Buurtenderby waarbij kleine ingrepen deze veelkleurigheid opnieuw aanzetten. Ook had CAST aandacht voor interventies die bijdragen aan een groene stad. Dit stond centraal tijdens een stadsgesprek over ontwikkelingen aan de stadsranden, het opleveringsbezoek bij ARC12 winnaar 'Projecto Roble' en in discussie over parken en een energiezuinige woonomgeving. 'Archipunctuur' was in 2012 nog geen onderdeel van het Tilburgse dictee, maar in de praktijk van bouwen aan de stad blijkt de betekenis van de term opnieuw springlevend. Zo bleek tijdens de vele activiteiten die CAST in 2012 opzette.

bestuur

CAST is een onafhankelijke stichting met een bestuur met expertise over onder andere architectuur, de bouwwereld, het onderwijs en het culturele veld. Het bestuur is, vanuit zijn brede expertise, tevens de programmacommissie van CAST. Een kleine kern van het bestuur is als dagelijks bestuur, nauw bij de bedrijfsmatige gang van zaken betrokken en biedt waar nodig de helpende hand.

De samenstelling van het bestuur was tot ultimo 2012:
Drs. Frits Horvers – voorzitter
Ir. Meggie Bessemans – secretaris
Ing. Peter Blankenstein – penningmeester
Dr. Ir. Marc Glaudemans
Dr. Ton Wagemakers
Ir. Anna Vos
Ir. Jeroen Wouters

organisatie

De organisatie van CAST stond in het 2012 voor de uitdaging om een programmamaker te vervangen. Door inzet van het team is CAST er in geslaagd om het programma op voortvarende en wijze en met herkenbare kwaliteit uit te voeren. Het kantoor van CAST in het Deprez gebouw, op het snijvlak van het grootstedelijke transformatiegebied de Spoorzone en de typisch Tilburgse buurt Theresia, biedt het jonge team van CAST een werkplek die naadloos aansluit bij de werkwijze van CAST, inspirerend, creatief, herkenbaar en verbindend.

Het bestuur wil de medewerkers en vrijwilligers die in het afgelopen jaar hebben bijgedragen aan het succes van CAST bedanken voor hun inzet en bijdrage aan het stimuleren van een goed architectuurklimaat in Tilburg en omgeving.

Vanaf 1 juni 2012 bestond het team uit:
Bas van der Pol – programmamaker
Merle Rodenburg, Msc - programmamaker
Inge Wolfs - bureaumedewerker

De vaste krachten van CAST gaan voor afzonderlijke projecten de samenwerking aan met onder meer vormgevers, fotografen, architectuurhistorici, redacteuren en andere deskundigen. Het team van medewerkers werd daarnaast ook in 2012 weer bijgestaan door betrokken vrijwilligers. Het bestuur dankt hen voor hun inzet en enthousiasme.

financiën

CAST is in de gelukkige omstandigheid dat ondanks de moeilijke omstandigheden vele sponsoren CAST zijn trouw gebleven. Ook vindt het in Stimuleringsfonds Creatieve Industrie (SCI) omgedoopte Stimuleringsfonds voor Architectuur (SfA) het CAST programma nog steeds van een hoog niveau waardoor ook deze subsidiënt CAST op een relatief hoog niveau subsidieert. Zorgelijk is echter het na 2010 ontbreken van meerjarige continuïteit in de subsidieafspraken met de gemeente Tilburg. Na jaren van subsidie continuïteit is het bestaan voor CAST onzeker geworden door het ontbreken van een subsidiecontract. Tevens dreigt na de subsidie verlaging van 2011 de subsidie voor 2013 weer te worden verlaagd. Dit nu onder de argumentatie dat CAST te veel reserves zou hebben opgebouwd. CAST is inmiddels een formele bezwaar- en beroepsprocedure gestart.
Het beleid van CAST is sinds een groot aantal jaren er op gericht om te reserveren voor noodzakelijke uitgaven en omvangrijke meerjarige programma's. Deze keuze heeft het bestuur weloverwogen gemaakt omdat het van mening is dat het als gesubsidieerd en gesponsord instituut geen pas geeft risicovolle programma's te ontwikkelen als de financiering niet geregeld is. Zo is dus een aantal jaren gereserveerd voor de renovatie van het CASTmobiel en voor het uitbrengen van een architectuurgids. Ook speelt bij dit al dat de gemeente jaarlijkse bijdragen kent, die zij zonder enige aankondiging met terugwerkende kracht afroomt in een toekomstig subsidiejaar. Terwijl het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie (SCI) subsidie verstrekt voor een programma dat in twee jaar moet worden uitgevoerd en waarvan de afrekening dus in het derde jaar na verstrekking zichtbaar wordt. Tot slot is een majeur bezwaar van CAST dat de sponsoren hun bijdragen hebben verstrekt in het vertrouwen dat deze subsidie aan de doelstellingen van CAST ten goede komen. In dat vertrouwen past niet het later met terugwerkende kracht door de gemeente afromen van programma reserves. CAST blijft streven naar een relatie met de gemeente die gebaseerd is op een acceptabel subsidiebeleid , met respect voor de inspanningen van alle overige subsidiënten en sponsoren.

Het SCI heeft zowel in 2012 als ook voor het programma 2013 een programmasubsidie toegekend. Hoe voor het kalenderjaar 2014 CAST een aanvraag kan indienen is door het omvormen van SfA tot SCI nog geheel onduidelijk. Door het uitblijven van nieuw landelijk architectuurbeleid is de verdere toekomst ongewis.
Voor het afgelopen jaar vermelde het SCI in haar programmavoorwaarden dat het programma waarop de subsidie betrekking heeft in twee jaar moet zijn uitgevoerd. De definitieve goedkeuring op de financiële afwikkeling 2011 is onlangs ontvangen.
Omdat een toezegging pas in het begin van een programmajaar definitief wordt, maakt CAST ook structureel gebruik van deze spreidingsmogelijkheid. Het gevolg is dat op de balans de nog te betalen bedragen en de vooruit ontvangen subsidiegelden toenemen. Daarnaast levert deze verplichting ook de noodzaak op om reserves aan te leggen voor de bureaukosten. Het is immers niet doenlijk de gereserveerde budgetten te besteden zonder personeelskosten en bureaukosten te maken. Deze zijn niet in de gereserveerde budgetten begrepen. Omdat ook de onzekerheden over de bijdragen van subsidiënten en sponsoren groot is, streeft het bestuur er naar een financiële buffer op te bouwen. Daarnaast worden soms voor specifieke programma's doelreserveringen gemaakt zoals in de voorafgaande jaren heeft plaatsgevonden voor de Architectuurgids. Na het verschijnen van de gids in 2011 is gestart met een reservering voor een nieuwe gids over 5 a 8 jaar.
CAST is de bezitter van het CASTmobiel. Dit kunstwerk van Joep van Lieshout is in een zodanige staat dat een renovatie onontkoombaar is. CAST is echter niet in staat de kosten zelfstandig te dragen. In 2008 is een start gemaakt met een reservering voor deze kostenpost. Eind 2012 waren de reserveringen voldoende om tot uitvoering over te gaan en inmiddels is de renovatie in volle gang.

In 2012 is op verzoek van het SCI een opdracht uitgevoerd voor een inventarisatie 'Bottom-up' stadsontwikkeling met hieraan verbonden een interviewreeks, een excursie naar Rotterdam en een slotdebat. Daarnaast is op verzoek van de gemeente Tilburg rond de concept structuurvisie 'Linten in de oude stad' een presentatieavond en stadsgesprek georganiseerd Voor CAST geldt bij dit soort opdrachten dat zijn onafhankelijkheid gewaarborgd moet blijven. CAST kon het financiële jaar 2012 niet in positieve afsluiten. Dit door een grotere financiële overloop in het programma, een onderdeel dat in 2013 ten laste van de begroting 2012 wordt uitgevoerd, zal forse meerkosten teweeg brengen, alsmede door de reservering van een vernieuwing van de architectuurgids over 5 tot 8 jaar en de definitieve kosten van de renovatie van het CAST mobiel De tekorten worden ten laste gebracht van de reservering sponsoren subsidiegelden. Hiermee wordt nogmaals duidelijk dat een instituut als CAST dat over een meerjarige visie en programmering beschikt ook een subsidieovereenkomst met de gemeente Tilburg nodig heeft die meerjarige zekerheid biedt.

Het Bestuur van CAST,
drs. Frits Horvers, Voorzitter

2

balans, baten en lasten

balans per 31 december 2012

activa	31-12-2012	31-12-2011
vaste activa		
materiële vaste activa	487	1.062
vlottende activa		
vorderingen	14.608	34.896
liquide middelen	200.368	128.404
totaal activa	**215.463**	**164.362**

passiva	2012	2011
eigen vermogen		
algemene reserve	33.227	33.227
reservering sponsor -en subsidiegelden	11.145	23.691
bestemmingsreserve	68.000	65.000
	112.372	121.918
kortlopende schulden		
crediteuren	8.473	5.639
overige belastingen en premies sociale verzekering	2.332	2.121
overige schulden en overlopende passiva	92.286	34.684
passiva	103.091	42.444
totaal passiva	**215.463**	**164.362**

staat van baten en lasten 2012

baten	2012	2011
sponsoring -en opbrengsten projecten	70.563	63.355
subsidies	120.602	155.634
totaal baten	**191.165**	**218.989**
lasten		
kosten projecten	88.636	111.970
personeelskosten	88.864	87.333
afschrijvingen materiële vaste activa	575	1.033
huisvestingskosten	11.602	37.993
kantoorkosten	7.656	8.683
verkoopkosten	1.087	505
algemene kosten	4.807	4.528
kosten/opbrengsten voorgaande jaren	-	-
totaal lasten	**203.227**	**252.045**
		-33.056
rentebaten en soortgelijke opbrengsten	2.848	2.573
rentelasten en soortgelijke kosten	-332	-213
financiële baten en lasten	**2.516**	**2.360**
	-9.546	**-30.696**
buitengewone baten	-	32.788
mutatie reserveringen	9.546	-2.092
resultaat	**0**	**0**

3
programma

- Rondleiding | Binnenstad-zuid, tussen Piushaven en Stadspark Oude Dijk [1]
  6 januari 2012
- Ontwerpwedstrijd | Ontwerpmarathon Koningsplein [1]
  20 en 21 januari 2012
- Workshop | Fontys Academieweek Koningsplein [1]
  24 en 31 januari 2012
- Tentoonstelling | Toekomstbeelden Koningsplein [1]
  9 tm 29 februari 2012
- Debat & prijsuitreiking | Toekomstbeelden Koningsplein [1]
  1 maart 2012
- Publicatie | Ontwerpmarathon Koningsplein [1]
  1 maart 2012
- Onderzoek | 'Bottom-up' stadsontwikkeling, interviewreeks
  14 tm 30 maart 2012
- Educatie | educatieprogramma CiST
  1 april 2012
- Excursie l'Bottom-up' stadsontwikkeling Rotterdam
  3 april 2012
- Lezing & excursie | Tilburg, architectuur en stadsontwikkeling
  14 april 2012
- Excursie | Oisterwijk, structuur en architectuur
  20 april 2012
- Discussie | 'Initiat13f', andere manieren van stedelijke ontwikkeling
  26 april 2012
- Stadsgesprek | De Duurzame Stadsregio
  24 mei 2012
- Lezing | Gilze-en-Rijen, structuur en architectuur
  11 juni 2012
- Netwerk | Oprichtingsbijeenkomst Platform Ruimtelijk Erfgoed Tilburg
  19 juni 2012
- Stadsgesprek & excursie | Dag van de Architectuur 2012, 'Archipunctuur 2.0'
  22 en 23 juni 2012
- Rondleiding | Buurtexcursies: (Her)ontdek de Vogeltjesbuurt
  21 augustus 2012
- Presentatie | Concept structuurvisie 'Linten in de Oude Stad'
  30 augustus 2012
- Workshop | 300 jaar Warande, wood - music – architecture
  8 september 2012
- Lezing | 300 jaar Warande, Topotek1: landschap en beeldende kunst
  11 september 2012
- Rondleiding | Buurtexcursies: Wijk en Bos – 't Zand en de Warande
  12 september 2012
- Netwerk en film | Vrienden ontmoeten vrienden
  21 september 2012
- Lezing en discussie | Stad, spel & digitale media
  25 september 2012
- Gastlezing | Avans Hogeschool 'Bestaande bouw'
  26 oktober 2012
- Educatie | 'Ontwerpen en maken' IMC Weekendschool
  11, 18 en 25 november 2012
- Stadsenquête | Hoogbouw in Tilburg
  15 november 2012
- Stadsgesprek | 'Bruggenhoofden van de Spoorzone'
  15 november 2012
- BroadCAST | Pilot Architectuur TV Midden-Brabant
  4 december 2012
- Onderzoek | Wonen en zorg voor ouderen in Tilburg (deel 1)
  september tm december 2012
- Workshop | Wonen en zorg voor ouderen in Tilburg (deel 2)
  7 december 2012
- Lezing | Wonen en zorg voor ouderen in Tilburg (deel 3)
  7 december 2012
- Opleveringsbezoek | Duurzaam Proyecto Roble [2]
  9 januari 2013
- Netwerk en lezing | Ontwikkelingen op de woningmarkt [2]
  9 januari 2013
- Stadsgesprek | Binnenstad Tilburg [2]
  16 januari 2013
- Gastlezing | "Tussen de Linten" [2]
  22 en 29 januari 2013
- Stadsgesprek | De Groene Stad Tilburg [2]
  7 februari 2013
- Netwerk | Initiat13f [2]
  22 februari 2013
- Stadsgesprek | Initiatief in gebiedsontwikkeling [2]
  20 maart 2013

1. Deze activiteiten zijn omschreven in het inhoudelijk jaarverslag 2011 en worden daarom in dit jaarverslag niet uitgebreid toegelicht
2. Deze activiteiten zijn uitgevoerd in het kalenderjaar 2013 maar gestart en/of voorbereid in 2012 en worden daarom in dit jaarverslag inhoudelijk toegelicht

‘archipunctuur 2.0.’

Activiteitenreeks Koningsplein
Datum: November 2011 – Maart 2012
Locatie: Bibliotheek Tilburg Centrum, Brabants Kenniscentrum voor Kunst en Cultuur (BKKC), Deprez Gebouw CAST
Aantal deelnemers/bezoekers: debat 134, ontwerpmarathon 59 deelnemers & 119 bezoekers, lezingen 82, rondleidingen 29, tentoonstelling 250, academieweek 80

Stadsgesprek Visie versterking kernwinkelgebied
Datum: woensdag 16 januari 2013
Start locatie: Deprez, Lange Nieuwstraat 172-174 te Tilburg
Aantal bezoekers: 159

Partners
Koningsplein: Stichting Straat, Stadsmuseum Tilburg, Bibliotheek Tilburg Centrum, BKKC, Fontys Academie voor Architectuur en Stedenbouw

Media / vervolg
Het Brabants Dagblad publiceerde vijf artikelen naar aanleiding van de activiteitenreeks Koningsplein, daarnaast besteedde landelijke vak media ruim aandacht aan de Ontwerpmarathon en publiceerde vakblad De Blauwe Kamer een interview met het winnende team SAAJ.
Van het stadsgesprek kernwinkelgebied werd uitgebreid verslag gedaan door het Brabants Dagblad. Ook volgde een interviewreeks met ondernemers over de ‘staat van de binnenstad’. Binnenstad Management Tilburg organiseerde enkele vervolgdiscussies.

Activiteitenreeks: Binnenstad Tilburg Koningsplein & kernwinkelgebied

In het kalenderjaar 2012 besteedde CAST ruim aandacht aan de ontwikkeling van de Tilburgse binnenstad. Het jaar startte met een palet aan samenhangende activiteiten rond de ontwikkeling van het Koningsplein en de zuidelijke binnenstad. In het najaar stond de versterking van het Kernwinkelgebied centraal met een stadsgesprek over de ontwikkeling van het winkelen en een toelichting op de visie op het kernwinkelgebied in Tilburg. Toverwoord in deze reeks: ‘focus’.

Koningsplein

Zoektocht naar betekenis voor een veelbesproken stadsplein

Het Koningsplein staat symbool voor vernieuwing, voor de durf waarmee Tilburg zich vanaf de jaren ’60 ontwikkelde tot een zelfbewuste moderne stad. Tegelijk staat het plein ook symbool voor sloop en kaalslag, voor een door vele Tilburgers gevoeld verlies van intimiteit en gemoedelijkheid in de binnenstad. Burgemeester Cees ‘de sloper’ Becht werd het synoniem voor dit Tilburg, visionair in de ogen van de een en megalomaan in de ogen van de ander. Het zuidelijke stadscentrum staat ook symbool voor de wederopstanding van Tilburg na de moeilijke jaren ’70 en ’80. De plannen die Jo Coenen maakte voor Centrum-Zuid zijn iconisch voor het tijdsbeeld waarin het geloof in de toekomst van Tilburg hervonden werd. CAST vroeg zich af welke positie anno 2012 is weggelegd voor het Koningsplein. Kan het plein als stadse leegte verbindend zijn tussen de stukken van de Tilburgse binnenstad? Het voorgenomen vertrek van de Bibliotheek Tilburg Centrum en de vernieuwing van het stadskantoor maken dit vraagstuk opnieuw urgent.

CAST organiseerde rondwandelingen en in samenwerking met Stichting Straat en het Stadsmuseum Tilburg een lezingavond over de geschiedenis rond de totstandkoming van het Koningsplein. Samen met de Fontys Academie voor Architectuur en Stedenbouw werd de jaarlijkse workshopweek voor aspirant studenten in het kader van het plein gesteld. De tweede CAST Ontwerpmarathon vormde de kern in de reeks activiteiten. In totaal zestig ontwerpers, sociologen en ontwikkelaars werkte met elkaar en onder grote publieke belangstelling 24 uur lang aan scenario’s voor de toekomst van het plein en zijn omgeving. De resultaten waren te zien in de Bibliotheek Tilburg Centrum. Tijdens het slotdebat op 1 maart 2012 pleitte ontwerpers, ondernemers en bewoners voor hernieuwde aandacht voor de toekomst van het plein als betekenisvolle publieke ruimte in de binnenstad. Maak een keuze, zo luidde de oproep.
Kies er voor een echt stedelijk plein te behouden voor de stad en neem de noodzakelijke ingrepen om het ook echt als zodanig te laten functioneren. Of zie het definitief los van het kernwinkelgebied en laat het zich ontwikkelen tot (groen) rustpunt tussen binnenstad en Piushaven. Berend de Vries, juryvoorzitter Ontwerpmarathon en onder meer wethouder Piushaven, reageerde terughoudend. De gemeente Tilburg legt de focus op versterking van het kernwinkelgebied en de ontwikkeling van de Piushaven. Kansen voor het Koningsplein moeten niet in slechte economische tijden bekeken worden, wellicht biedt het succes van deze focusgebieden nieuw perspectief voor het plein. Voor de tussentijd boden de tijdens de Ontwerpmarathon geschetste scenario’s wellicht perspectief: doe kleine ingrepen en versterk zo ook op de korte termijn de gebruiks- en belevingswaarde van het plein.

Binnenstad Tilburg

Versterking van het kernwinkelgebied

De slotconclusie van het debat over de toekomst van het Koningsplein vormde –bijna een jaar later op 16 januari 2013- een goede opmaat voor het gesprek over de versterking van het kernwinkelgebied in Tilburg. Verantwoordelijk wethouder Erik de Ridder (o.a. economie en ondernemerszaken) onderstreepte dat het belangrijk is om ambitie te tonen voor de binnenstad, maar ook om duidelijk te kiezen voor de meest kansrijke ingrepen.

Kansen

Tilburg heeft ten opzichte van steden van soortgelijke omvang een beperkt winkeloppervlak en is momenteel te weinig uitnodigend voor winkelend publiek uit de stad en de regio. Het kernwinkelgebied moet van een ‘place to buy’ ontwikkelen tot een ‘place to be’. Goede verblijfskwaliteit en de sfeer van de binnenstad is daarvoor essentieel, ook verdient de routing en structuur van de binnenstad aandacht. CAST nodigde Arno Ruigrok (Multi Development) en Kees Rijnboutt (Ontwerpbureau Rijnboutt) uit om de visie op de versterking van het kernwinkelgebied toe te lichten. Zij gingen tijdens een geanimeerde avond in gesprek met ondernemers, bewoners, makelaars en architecten.

Arno Ruigrok sprak over de ontwikkelingen in het winkelen en zoomde tevens in op de kansen voor de Tilburgse binnenstad. Investeren in de kwaliteit van het kernwinkelgebied creëert kansen voor de kwaliteit van de binnenstad als geheel. Investeren kan in Tilburg, want de stad groeit en wordt de grootste stad van Zuid-Nederland. Ruigrok sluit zijn ogen niet voor de problemen van ondernemers. Laag consumentenvertrouwen en toegenomen internetwinkelen komen nu ongelukkig samen, maar er liggen voldoende kansen. Er zijn winkels die nog ontbreken in Tilburg, deze moeten verleid worden. Tegelijkertijd bieden vervlechting van fysiek en virtueel winkelen en de koppeling tussen retail en non-retail goede kansen. Maak een goede relatie tussen kernwinkelgebied en het dwaalgebied en tussen winkelen en wonen in de binnenstad, creëer kansen voor startende ondernemers door differentiatie van huurprijzen en type bebouwing. Zo luidde slechts enkele conclusies uit het zaalgesprek.
Kees Rijnboutt lichtte zijn visie op de ruimtelijke ontwikkeling van het kernwinkelgebied toe. Hij pleitte voor meer verblijfskwaliteit in de binnenstad en een heldere structuur en routing. Met ‘archipunctuur’ kun je dan veel bereiken: “verbindingen maken, hartelijkheid vergroten, een hoek op orde maken, hier en daar een gebouw toevoegen, verblijfsplekken maken, pleinen intiemer en wat minder winderig maken”. Kern van zijn visie is het voltooien van een ‘ladderstructuur’ met de focus op de Stadhuisstraat en het Stadhuisplein. Zorgen waren er ook, vooral over de aansluiting met het Willemsplein en het ensemble van publieke gebouwen dat hier gedurende de 20ste eeuw is vormgegeven.

Focus

Kees Rijnboutt lichtte zijn visie op de ruimtelijke ontwikkeling van het kernwinkelgebied toe. Hij pleitte voor meer verblijfskwaliteit in de binnenstad en een heldere structuur en routing. Met ‘archipunctuur’ kun je dan veel bereiken: “verbindingen maken, hartelijkheid vergroten, een hoek op orde maken, hier en daar een gebouw toevoegen, verblijfsplekken maken, pleinen intiemer en wat minder winderig maken”. Kern van zijn visie is het voltooien van een ‘ladderstructuur’ met de focus op de Stadhuisstraat en het Stadhuisplein. Zorgen waren er ook, vooral over de aansluiting met het Willemsplein en het ensemble van publieke gebouwen dat hier gedurende de 20ste eeuw is vormgegeven.

initiat13f in de stad!

Andere manieren van stedelijke ontwikkeling in Tilburg

In samenwerking met Studio Papaver organiseerde CAST tussen 1 maart en 1 mei 2012 een reeks activiteiten om de stand van zaken met betrekking tot het 'Bottom-Up' initiatief in de inrichting en ontwikkeling van Tilburg te onderzoeken. CAST koos er voor om naast diverse –vaak niet professionele- initiatiefnemers ook professionals -werkzaam in de ruimtelijke inrichting, de ontwikkeling en/of het ontwerp van de stad- te betrekken.

Initiat13f in de stad! Andere manieren van stedelijke ontwikkeling in Tilburg
Interviewreeks
Datum: 14 tm 30 maart 2012
Aantal deelnemers/bezoekers: 15

Excursie
Datum: 3 april 2012
Start locatie: Deprez, Lange Nieuwstraat 172-174 te Tilburg
Bestemming: Rotterdam
Aantal deelnemers: 31

Lezing & discussie
Datum: 26 april 2012
Locatie: Fontys Hogeschool voor de Kunsten
Aantal deelnemers: 34

Partners
Deze activiteit organiseerde CAST in opdracht van het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie.

Media / vervolg
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie maakt een landelijke publicatie naar aanleiding van de resultaten die het onderzoek van dertien architectuurcentra naar 'bottom-up' stadsontwikkeling opleverde. Enkele professionals in de ruimtelijke ordening zal de Tilburgse vereniging 'Initiat13f in de stadsontwikkeling' oprichten om concreet gevolg te geven de conclusies uit deze activiteitenreeks.

Aanleiding

Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie nodigde architectuurcentra uit om in eigen stad of regio initiatieven en projecten te inventariseren. Het ging om projecten die op innovatieve wijze interveniëren in de ruimtelijke organisatie, de inrichting of het (her)gebruik van gebouwen en de openbare ruimte. Deze initiatieven kunnen zowel betrekking hebben op stedelijk, als op landelijk gebied en de overgangszones.

Aandacht voor initiatieven van onderop is begrijpelijk. Enerzijds is er de vastgelopen woning- en vastgoedmarkt, anderzijds is er de razendsnelle ontwikkeling die het ICT tijdperk de samenleving brengt. De wijze waarop mensen met elkaar communiceren, kennis tot zich nemen en deze vervolgens weer uitwisselen is ten opzichte van enkele jaren geleden onherkenbaar veranderd. Het 'www' biedt ons haast grenzeloze toegang tot informatie en elkaar. Het is interessant om te onderzoeken wat eigentijdse werkelijkheden betekenen voor de wijze waarop mensen de stad beleven, beïnvloeden en veranderen. Liggen er kansen voor andere manieren van stedelijke ontwikkeling en voor vernieuwing door samenwerking?

CAST vroeg Studio Papaver om enkele Tilburgs initiatiefnemers te interviewen. Wat zijn hun motieven, hoe financieren zij hun initiatief en hoe wordt samengewerkt met professionals in de ruimtelijke ordening? De geïnterviewde initiatiefnemers gingen, op uitnodiging van CAST, samen met ontwerpers, ontwikkelaars en corporatiemedewerkers op bezoek bij enkele voorbeeldstellende projecten in Rotterdam. In de bus en op locatie werd druk gediscussieerd. Deze discussie zette zich door tijdens een door CAST georganiseerd slotgesprek. Aan de hand van vijf uitgangspunten, een minimanifest voor 'initiat13f in stadsontwikkeling', pleitte de aanwezigen onder meer voor het zichtbaar maken en houden van initiatieven en het vieren van successen, voor een duidelijke overheid die snel en helder communiceert en besluiten neemt, maar die óók aan de voorkant actief meedenkt en helpt hindernissen te overwinnen.

De vele initiatieven in de stad zijn een verrijking die ook verantwoordelijkheid vraagt van private partijen. Tilburg heeft zijn imago van experimentenstad, van 'comeback city', langzaam maar zeker vervangen voor een behoedzame stad. Social innovation kan en moet ook gaan bijdragen aan 'spatial innovation', zo luidde de oproep. Temp.Architecture uit Amsterdam bood met een lezing en tentoonstelling een mogelijk inspirerend instrument om concreet aan de slag te gaan. Zij brachten de Amsterdamse leegstand in beeld, onderzochten initiatieven en maakte een 'datingsite' waar initiatiefnemers en grond- en vastgoedeigenaren elkaar kunnen vinden. Het inspireerde CAST tot het organiseren van een vervolgbijeenkomst met de titel 'Stad, spel & digitale media'.

Lessen "Initiat13f in stadsontwikkeling"

1. **Samenwerken:** Professionals en initiatiefrijke burgers moeten het samen doen. Dat vergt een open houding van de overheid en tegelijk duidelijkheid over wat kan en mag.
2. **Ontmoeten:** Zoek elkaar op, zowel virtueel als fysiek. Wissel kennis uit. Daar zijn ook goede instrumenten voor nodig zoals: debatten, 'datingsites' voor ruimtelijke ontwikkeling waar initiatiefnemers elkaar kunnen ontmoeten.
3. **Helpen en leren:** Maak knelpunten en teleurstellingen bespreekbaar, richt een 'stadscommissie meedenken' op voor een helpende hand. Geef deze commissie ook mandaat vanuit onder meer de overheid.
4. **Tonen/vieren!:** Rijk prijzen uit!, vier successen, laat zien wat er gebeurt. Maak bijvoorbeeld een kaart en toon door middel van blogs en lezingavonden ontwikkelingen en initiatieven in hun onderlinge verband.
5. **Inspireren:** Toon goede voorbeelden waarvan je kunt leren, nodig 'guest critics' uit en laat mensen spreken over hun geslaagde projecten.

stad, spel & digitale media

Samen stad maken

In navolging op de activiteitenreeks 'Initiat13f in de stad' organiseerde CAST samen met Buro Evelien Pieters een lezing- en discussiebijeenkomst over de invloed van nieuwe media op het gebruik en de inrichting van de stad.

Lezing- en discussieavond
Datum: 25 september 2012
Locatie: Bomenlounge, FAXX gebouw
Veemarktkwartier Tilburg
Aantal deelnemers/bezoekers: 75

Media
Tilburgers.nl maakte een videocompilatie van deze avond

Michiel de Lange van onderzoek collectief The Mobile City ging in zijn inleiding in op de mogelijkheden die digitale media bieden voor het maken en gebruiken van de stad. Daarna ontdekte de bezoekers tijdens informele parallel sessies inspirerende projecten waarin digitale technologieën en spelprincipes worden ingezet om bewoners te betrekken en de stad leefbaarder te maken. Ekim Tan vertelde over het project 'Play the City', dat nieuwe manieren van interactieve stedenbouw onderzoekt. Sacha Stolp van de gemeente Amsterdam lichtte het burgerinitiatief 'Amsterdam Wastelands' toe, een web instrument voor bewoners en eigenaren om samen tot initiatieven te komen die goed gebruik maken van leegstand en braakligging. Kars Alfrink van designstudio Hubbub presenteerde zijn social game voor de Utrechtse achterstandswijk Koppelkiek.

Als locatie koos CAST voor de Bomenlounge, een tijdelijke flexwerkplek in het Tilburgse Veemarktkwartier in het antikraak gesitueerd voormalige bankgebouw FAXX. Ook CAST had jarenlang zijn kantoor in dit cluster voor creatieve bedrijvigheid. Veel van de lokale gamedesigners, vormgevers en video-ontwerpers in het gebied waren aanwezig tijdens de informele avond waar kennisuitwisseling en discussie alle ruimte kreeg. Les voor Tilburg? Maak snel een 'datingsite' waar initiatiefnemers, ontwerpers en (vastgoed)eigenaren elkaar kunnen ontmoeten.

‘linten in de oude stad’

Presentatieavond concept structuurvisie

Datum: 30 augustus 2012
Locatie: CAST, Deprez gebouw
Aantal deelnemers/bezoekers: 135
Partners: Deze activiteit organiseerde CAST in opdracht van de gemeente Tilburg

Op 30 augustus 2012 presenteerde de gemeente Tilburg de concept structuurvisie ‘Linten in de oude stad’. CAST werd gevraagd om deze presentatiebijeenkomst te organiseren.

Het idee voor deze visie ontstond in 2005 toen CAST en Stichting Straat een debat organiseerden over de toekomst van de Korvelseweg. Er volgden workshops met professionals, bewoners en ondernemers. De gemeente formuleerde een leidraad voor de Linten en toetste deze in samenwerking met bewoners en ondernemers aan de Korvelseweg en de Besterdring. Er werd gestart met Lintenmanagement en in samenwerking met onderwijsinstellingen werd verder gestudeerd op de stedenbouwkundige structuur. Gedurende deze experimentfase organiseerde CAST twee stadsdebatten. Lessen werden opgepakt en direct ook weer ingezet in de praktijk en in het proces van visievorming.
In de structuurvisie komen de historische structuur, erfgoed, detailhandel, stedenbouw, wonen, openbare ruimte, groen en verkeer in onderlinge samenhang aan de orde. CAST adviseerde de gemeente deze aspecten in korte video’s toe te lichten en verzorgde de productie ervan in samenwerking met de betrokken ambtenaren en bestuurders.

Er waren complimenten voor de visie. Betrokken bewoners, ondernemers en professionals toonde zich gelukkig met de structurele aandacht voor de kwaliteit van de lintenstructuur. Kritiek was er ook, op het abstracte karakter van de visie en de beperkte bescherming van historisch waardevolle ensembles. De gemeente streeft met deze visie niet naar voltooiing van het proces maar naar een flexibel instrument dat de komende jaren in afzonderlijke bestemmingsplannen locatie specifiek verfijnd kan worden. Aan ondernemers, bewoners, architecten en ontwikkelaars kwam vanuit de gemeente de uitnodiging om hier actief bij betrokken te blijven en toe te zien op de inlossing van deze gedachte. Eens temeer bleek dat het proces van denken over en werken aan de linten zonder einde is. Het proces van steeds opnieuw publiek debat over Tilburgs meest kenmerkende structuur is wellicht evenzo waardevol voor de ruimtelijke ontwikkeling als een sturende structuurvisie.

architectuur en structuur

Excursies in stad en regio

Op aanvraag en op eigen initiatief organiseert CAST excursies in Tilburg en de omliggende regio. Uitgangspunt is het belichten van nieuw opgeleverde gebouwen of het vergroten van de algemene kennis over de ruimtelijke inrichting en ontwikkeling van Midden-Brabant. Daarnaast adviseert CAST gezelschappen bij het samenstellen van een interessant excursieprogramma in Tilburg en de regio Midden-Brabant. Een greep uit de activiteiten in 2012:

Tilburg, ‘architectuur en structuur’
Datum: 14 april 2012
Locatie: Deprez, Tilburg University, Goirleseweg
Aantal deelnemers: 65
Partners: Vereniging Vrienden van het NAi

Oisterwijk
Datum: 20 april 2012
Locatie: Dorpshart Oisterwijk
Aantal deelnemers: 21
Partners: BNA kring Midden-Brabant, Buro van SAM

Gilze-en-Rijen
Datum: 11 juni 2012
Locatie: Cultureel centrum De Schakel
Aantal deelnemers: 17
Partners: BNA kring Midden-Brabant

Tilburg, ‘architectuur en stadsontwikkeling’

Op 14 april 2012 organiseerde de ‘Vrienden van het NAi’ zijn jaarlijkse ledenvergadering in Tilburg. CAST was gastheer in het Deprez gebouw en verzorgde een bus excursie en een lezingenprogramma dat aansloot op de Architectuurgids Midden-Brabant. Leon Sebregts, medeauteur van de gids sprak over de samenstelling ervan en lichtte enkele bijzondere projecten uit. Op locatie verhaalden Shift Architecture and Urbanism en de TiU over de Factultyclub en de Universiteitscampus. Jacq. de Brouwer bood een kijkje in enkele villa’s die het bureau Bedaux de Brouwer langs de Goirleseweg gebouwd heeft. In het Deprez gebouw verzorgde burgemeester Peter Noordanus van Tilburg een lezing over de ontwikkeling van de stad in ruimtelijk en economisch opzicht. Eigenaar van het Deprez gebouw TBV Wonen werd verrast met de NAi plaquette. Directeur-bestuurder Rob Vinke nam de eervolle erkenning in ontvangst.

Oisterwijk

Op 20 april organiseerde CAST in samenwerking met het jonge ontwerperscollectief Buro van SAM een architectuurwandeling door Oisterwijk. De excursie volgde op het eerste regionale BNA Architectencafé dat enkele weken eerder plaatsvond op het imposante KVL-terrein. De Architectuurgids Midden-Brabant vormde het inhoudelijke vertrekpunt, het station van Oisterwijk het fysieke. Buro van SAM lichtte in een ietwat verregende rondwandeling diverse ontwikkelingen toe die het gezicht van Oisterwijk veranderen, een strategie voor inbreiding en verdichting vormt daarbij het uitgangspunt binnen deze gemeente. Via onder meer het KVL terrein, de ‘Parels van Oisterwijk’ eindigde de wandeling bij cultureel centrum ‘Tiliander’.

Gilze-en-Rijen

Het tweede regionale BNA Architectencafé vond plaats op 11 juni 2012 in Gilze-en-Rijen. CAST werkte actief mee aan de organisatie ervan. Architectuurfotograaf René de Wit sprak over zijn kennismaking met het dorp en nam het publiek mee in de observaties die hij deed tijdens het fotograferen voor de Architectuurgids Midden-Brabant. Architect Kees van Beijsterveldt (Luijten Smeulders Architecten) ging in op de lintenstructuur van het dorp en het centrumplan waarmee verdichting wordt gerealiseerd. Ook sprak hij over cultureel centrum De Schakel waarvoor hij het ontwerp maakte. Tot slot lichtte Jeroen Tolboom, adviseur ruimtelijke ordening voor de gemeente, toe hoe het welstandbeleid is vormgegeven. In navolging van vele gemeenten experimenteerde Gilze-en-Rijen met welstandvrij bouwen. Een levendige discussie volgde waarbij de vraag wat wel en niet beeldbepalend is voor het dorpsgezicht lastig te beantwoorden bleek.

de duurzame stadsregio

Ruimtelijke en economische verbinding tussen stad en ommeland

Lezing, discussie en tentoonstelling
Datum: 24 mei 2012
Locatie: CAST, Deprez gebouw
Aantal deelnemers: 86
Partners: De Groene Kamer

Op 25 mei 2012 organiseerde CAST een lezing en discussieavond waarbij diverse ontwikkelingen belicht werden aan de stadsgrenzen van Tilburg. Voormalig Rijksadviseur voor Infrastructuur Ton Venhoeven was uitgenodigd om te spreken over de duurzame verbindingen tussen stad en landschap.:

Stad en ommeland

Betrokkenen bij drie actuele ontwikkelingen op het grensvlak tussen stad en ommeland gingen in gesprek met moderator Tracy Metz. Paul van Hoesel, projectleider bij de gemeente Tilburg lichtte de transformatie van Moerenburg toe. MTD landschapsarchitecten smeedde het industriële erfgoed van het voormalige rioolgemaal en het cultuurlandschap tot een natuur- en recreatielandschap dat de verbinding maakt tussen de binnenstad van Tilburg en nationaal landschap Het Groene Woud. Bijzonder is ook de helofytenvijver met hierin de sculpturale herinnering aan het verdwenen Huize Moerenburg. Aan de noordkant van de stad, tussen Tilburg-Noord, Udenhout en Berkel-Enschot ligt De Nieuwe Warande. Bewoners in samenwerking met de Brabantse Milieufederatie én de gemeente Tilburg zijn in gesprek over de transformatie van dit gebied waar dorps wonen en open landschap in elkaar overgaan. De Nieuwe Warande kan als hart van deze ontwikkeling recreatie, zorg, landbouw en lokale voedselproductie verbinden. Betrokken bewoner Ellen van Rosmalen en planoloog Floor Schalken van de gemeente Tilburg lichtten toe hoe in de ontwikkelingen van ruimte en economie samenhangen.

De Groene Kamer

Initiatiefnemer Gerard Berkelmans lichtte vervolgens de ontwikkeling van De Groene Kamer toe. In het zuidwesten van Tilburg, op de overgang tussen het groene kwadrant en Tilburgs grootste stadsuitbreiding De Reeshof, streeft hij ernaar een educatief en ondernemend landschapspark te realiseren. Idealisme en ondernemerschap komen daarbij samen. Berkelmans, die ruim 30 hectare grond aankocht, organiseerde in april 2012 een architectuurprijsvraag. Na een bij CAST georganiseerde reeks presentaties, werd bekendgemaakt dat Shift Architecture Urbanism, Next Architects en Atelier Kempe Thill de beste voorstellen maakte binnen het stedenbouwkundige plan van Fabric en Lola Lanscape Architects. Juryvoorzitter en voormalig Rijkadviseur Ton Venhoeven sprak op 25 mei over het belang van duurzame verbindingen tussen stad en landschap, ontwikkelingen op het snijvlak van energie en ruimtelijk ontwerp en voedselproductie in en nabij steden.

Tijdens het afsluitende zaalgesprek onderschreven diverse genodigden het belang van de verweving tussen stad en ommeland, ruimte en economie om te komen tot een duurzame stadsregio. John Dagevos (Telos/TiU), Jan-Willem Staps (Provincie Noord-Brabant) én wethouder Erik de Ridder (o.a. Toerisme & recreatie, economie) onderstreepten allen het belang van goede regionale samenwerking. CAST zou, zo luidde de oproep, deze thematiek moeten vasthouden en de verschillende overheden, (boeren)bedrijven en bewoners moeten betrekken in het publieke debat over de transformatie van het buitengebied. In het seizoen 2013-2014 geeft CAST hier gevolg aan.

dag van de architectuur 2012

Archipunctuur 2.0

Lezing en prijsuitreiking
Datum: vrijdag 22 juni 2012
Locatie: Jongerenfabriek Hall of Fame, Spoorzone Tilburg
Aantal deelnemers/bezoekers: 110

Fietstocht Tilburg en preview ArchitectuurTV
Datum: zaterdag 23 juni 2012
Start locatie: CAST, Deprez gebouw
Aantal deelnemers: 47

Partners
BNA kring Midden-Brabant

Zoals ieder jaar organiseerde CAST ook in 2012 de Dag van de Architectuur in samenwerking met de BNA kring Midden-Brabant. Afwijkend van het landelijke schema organiseerden de BNA en CAST een inhoudelijk programma op de vrijdagmiddag en de zaterdag tijdens het (voor)laatste weekend van juni, met als thema 'Archipunctuur 2.0'.

Op vrijdag 22 juni 2012 stond een veelzijdig programma op de agenda. Architect Ad Roefs hield een lezing met de vragende titel 'Archipunctuur?' Hij stelde publiekelijk de vraag wat archipunctuur betekent als begrip en of het begrip –in de jaren '90 bedacht om het Tilburgse architectuurbeleid van gerichte architectonische interventies in de stad te typeren- überhaupt nog bekend is bij het (jongere) publiek. De zaal discussieerde levendig mee, voor de een bleek archipunctuur het inzaaien van een braakliggend terrein met veldbloemen, voor de ander stond archipunctuur voor hoogstaande architectonische gebouwen op een strategisch ligging in de stad. Hoewel de meningen sterk uiteen liepen, was een overkoepelend element duidelijk aanwezig. De behoefte om door middel van een (relatief) kleine ruimtelijke ingreep het omliggende terrein een positieve impuls te geven en daarmee het leefklimaat te vergroten. Archipunctuur 2.0., het zou voor Tilburg opnieuw een prima eigentijdse strategie kunnen betekenen, aldus de aanwezigen.

Centraal stond verder de uitreiking van de Architectuurprijs Midden-Brabant. Een deskundige jury beoordeelde de architectuurproductie van de afgelopen twee kalenderjaren. Uit 43 inzendingen, verdeeld over drie categorieën, heeft de jury vier winaars bekend gemaakt. Bedaux de Brouwer Architecten BV BNA viel in twee categorieën in de prijzen. In de categorie 'verbouwingen en particuliere woningen' won de Vila Rotonda in Goirle, en in de categorie 'projectmatige woningbouw' won het bureau met het Appartementenpaviljoen Bisschop Zwijsenstraat in Tilburg. De categorie 'utiliteitsbouw' werd gekenmerkt door twee winnaars. Luijten-Smeulders architecten met de Flaestoren in Esbeek, en Van Oers Weijers Architecten BNA met de Uitbreiding distributie- en sorteercentrum The Sting in Tilburg waren de trotse winnaars.

Fietsexcursie ‘archipunctuur 2.0.’

Na praten over archipunctuur, werd op zaterdag archipunctuur daadwerkelijk beleefd. Vele kleine Tilburgse projecten vormden onderdeel van de fietstocht. In ‘oud-Noord’ werd de aandacht gevestigd op spraakmakende inpassingen in de oude stad. Deze projecten hadden een verrassend wisselend karakter, van een inbreidingsplan bestaande uit twaalf appartementen tot de herbestemming van een oud fabriekspand. In ‘nieuw-Noord’ lag de nadruk op het verhogen van de leefbaarheid van de naoorlogse stad. De fietstocht voer langs meerdere nieuwbouwprojecten voor multifunctionele accommodaties met daarin onderwijs- en wijkfuncties. Ook was er aandacht voor bestaande complexen die momenteel gerevitaliseerd worden. Al deze projecten werden belicht met als uitgangspunt “als we veel kleine dingen goed doen, dan gaat de stad er als geheel stappen op vooruit”.

Start- en eindpunt van de excursie was het kantoor van CAST in het Deprez gebouw. Hier kregen de deelnemers, onder genot van een afsluitende lunch, een exclusieve preview van de eerste twee afleveringen ‘Architectuur TV Midden-Brabant’. Reacties werden gebruikt voor het afmonteren van de pilot, een vervolg op de ‘Architectuurgids Midden-Brabant’, uitgegeven door CAST in 2011.

buurtexcursies

(Her)ontdek de Vogeltjesbuurt

“Prachtig deze bezoeken aan de wijk!”
“Zou houden: de mensen die het aangaat zelf hun verhaal laten vertellen. Prima ontvangst en geweldige afsluiting. Goed georganiseerd. Met dank.”
“Doorgaan zo, bewondering voor jullie drive en productiviteit!”
Reactie van deelnemers

CAST organiseerde op dinsdag 21 augustus stond een veelzijdig programma over de Vogeltjesbuurt, met een dubbel doel: Tilburgers opnieuw kennis laten maken met de buurtbewoners en de buurt, en aandacht besteden aan een bijzondere vorm van bewonersparticipatie tijdens een herstructureringsproject.

Enthousiaste bewoners, professionals vanuit de woningbouwvereniging, architecten en inwoners van Tilburg, raakten tijdens dit programma in gesprek met elkaar. De Vogeltjesbuurt die bekend staat als een echte volksbuurt, is toe aan vernieuwing. In deze typisch Tilburgse wijk gebeurt iets bijzonders. De bewoners worden vanaf het begin nauw betrokken bij de herstructurering. Een deel van de woningen zal gesloopt worden, de rest krijgt groot onderhoud. Bouwen vóór de buurt, betekent hier luisteren náár de buurt. De CAST buurtexcursie trok niet alleen veel interesse onder deelnemers, maar er was ook veel belangstelling in de (lokale) pers. Pien Rosmalen, betrokken bij de Vogeltjesbuurt vanuit B in Motion, maakte een pakkend verslag van de middag.

Rondwandeling door de Vogeltjesbuurt
Datum: dinsdag 21 augustus 2012
Start locatie: Informatiewoning, Merelstraat 60 te Tilburg
Aantal deelnemers: 37
Partners: Tiwos, BinMotion, KAW architecten

Lezing Vogeltjesbuurt 2.0
Datum: dinsdag 21 augustus 2012
Locatie: Wijkcentrum De Spijkerbeemden, Don Sartostraat 4
Aantal deelnemers: 55

Media
Het Brabants Dagblad, de Tilburgse Koerier en de Weekkrant publiceerden voorafgaand een artikel over de wijkrondleiding. Het Brabants Dagblad publiceerde na afloop een journalistiek verslag.

Kijkcijfers LOTT
LOTT (Lokale Omroep Tilburg Totaal) maakte een videoverslag, uitgezonden op tv en internet YouTube. 19 maart ‘13
Aantal keer bekeken: 1.042

Op tour in de Vogeltjesbuurt

door: Pien Rosmalen

Ruim dertig oud-buurtbewoners, architecten, medewerkers van woningcorporaties en andere geïnteresseerden waren 21 augustus 2012 de gelukkige deelnemers aan een exclusieve rondleiding door de Vogeltjesbuurt. Gelukkigen, want er hadden veel meer mensen mee op tour gewild door deze beruchte Tilburgse wijk die binnenkort op de schop gaat. Voor degenen die er niet bij waren hebben Harrie en Ton van de Lokale Omroep Tilburg (LOTT) een mooie tv-reportage gemaakt.
Woningcorporatie Tiwos en de Gemeente Tilburg bereiden een herstructurering voor, waarbij onder andere het historische hart van de buurt plaats maakt voor nieuwbouw. Wat hieraan bijzonder is, is dat de Vogeltjesbuurt een volksbuurt blijft en iedereen die wil terug kan komen. Er wordt gebouwd voor de mensen en in samenspraak met de mensen. KAW architecten heeft het ontwerp voor de nieuwbouw dan ook in nauwe samenwerking met de bewoners gemaakt.
En dat deze bewoners perfect van de hoed en rand weten, bewijzen de gebroeders Kees en Peer van Vliet. Alsof ze nooit anders doen vertellen ze op elke hoek van de straat een prachtige anekdote of herinnering. Zoals op ‘de belangrijkste plek van de Vogeltjesbuurt’: de lege plek waar tot voor kort het legendarische buurthuis ‘t Vogeltje stond. Kees: ‘Ik heb er heel wat traantjes om gelaten toen het werd gesloopt. Dit was een van eerste buurthuizen van Tilburg. Er was kinderopvang, bingo en kinderkamp. We hadden een huisband: Harmonie Vogelenzang.

De jaren 70 was een gouden tijd. Toen kon alles. Maar de tijd van het pick-upje in een koffer en Elvisplaatje er op is voorbij…'. Broer Peer vult aan: 'In het nieuwe appartementencomplex dat hier komt, is ruimte gereserveerd voor een buurthuiskamer die de bewoners zelf moeten gaan beheren'. En dan gaat het verder over het politiebureau met twee cellen dat vroeger in de Merelstraat was. Peer: 'En aan de Broekhovenseweg waren nog eens twee cellen voor de dronken mensen om hun roes uit te slapen!'. De route voert verder langs de Leeuwerikstraat waar twee huizen in de oorlog helemaal kapot waren geschoten en er wordt gewezen op de zelf aangebrachte voorzieningen (ZAV's) die de Vogeltjesbuurt zo kenmerkend maken… Een dakkapel op een dakkapel is hier geen zeldzaamheid. Projectconsulent Peter Cival vertelt over de prima vergoedingenregeling die Tiwos met de bewoners is overeengekomen.
In de lezing na afloop in buurtcentrum De Spijkerbeemden heeft ook die buurtparticipatie een prominente rol. Reimar von Meding en Mathieu Kastelijn van KAW architecten vertellen enthousiast over het 'omkeren van de participatieladder'. Mathieu: 'Je kunt de bewoners er bij betrekken als de plannen gereed zijn, maar als je ze vanaf het begin mee laat werken gaat het véél sneller!'. Reimar: 'Processen als deze duren elders soms wel vijf tot tien jaar. In de Vogeltjesbuurt zijn we al na een kleine twee jaar bijna klaar om tot actie over te gaan!'.
Na afloop doet zich nog een kleine verrassing voor. Onder de deelnemers blijkt de 82-jarige architect Frans Coumans te zitten. De zoon van architect Sjang Coumans, die in de twintiger jaren de Vogeltjesbuurt ontwierp! Coumans: 'Na deze middag kan ik volmondig zeggen dat ik een zeer positieve en betrokken indruk van deze buurt heb. En dat de wijk, gebouwd in 1927 pas in 1980 aan de eerste renovatie toe was, vind ik een compliment voor mijn vader!'

Imago van de Vogeltjesbuurt
gemeten onder deelnemers de CASTactiviteit

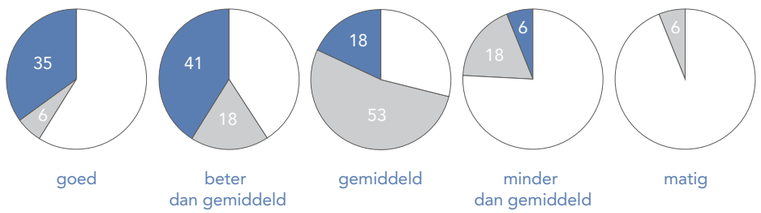

Kennis over de herstructureringsplannen
gemeten onder deelnemers de CASTactiviteit

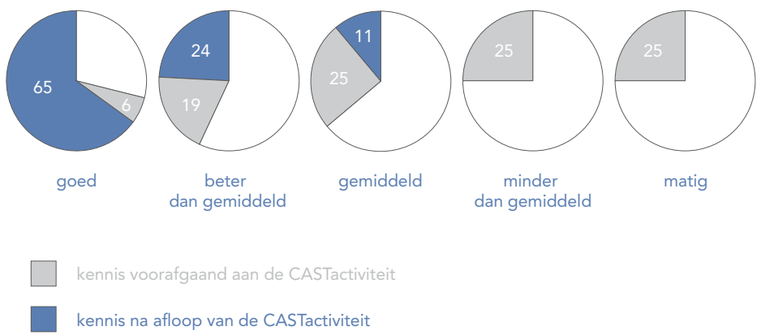

week van de warande

Workshop 'wood, music, architecture' & lezing 'art & landscape'

In de tweede week van september, rond de Open Monumentendag 'Groen van toen' organiseerde Stichting Zwierige Zaken een speciale activiteitenweek. Deze 'Week van de Warande' sloot niet alleen aan op het landelijke thema, maar ook op de 300ste verjaardag van het bijzondere sterbos in het geografische hart van Tilburg.:

Datum: 8 en 11 september 2012
Locatie: Oude Warande & campus Tilburg University
Aantal deelnemers: 104
Partners: Stichting Zwierige Zaken, Buro013, Amarant Woodworks, Tilburg University, Fontys Academie voor Architectuur en Stedenbouw

Workshop

De architecten van Buro013 ontwierpen voor deze week een speciaal tijdelijk muziekpodium, gemaakt van hout uit het bos zelf. Het podium vormde de spil van de activiteitenweek met als hoogtepunt een slotconcert waarbij hout, architectuur en de muziek van Bach samenkwamen. Onder leiding van Buro013 werkten 35 studenten uit Tilburg, Eindhoven en Breda aan bijzondere zitobjecten die een week lang de grenzen van het muziekterrein markeerden. Vakmensen van Amarant Woodworks, een werkbedrijf voor mensen met een beperking, ondersteunde de studenten met een tijdelijk ingerichte werkplaats, technische kennis en praktische behulpzaamheid. Zwierige Zaken leverde hout en bood vergunning en verzekering voor het maken en plaatsen van de objecten. De zitobjecten maakten een week lang deel uit van de bijzondere tentoonstelling van landschap, muziek en architectuur en gingen daarna weer op in het landschap. Het tijdelijke karakter van het podium nam een andere wending. Wat tijdelijk begon, voor de duur van één week, heeft dankzij vele spontane steunbetuigingen van Tilburgers een meer permanente plek veroverd. CAST leverde een bescheiden bijdrage aan een facebook-initiatief van actieve bewoners en ondernemers, met als doel het podium te behouden. Met succes, het podium is voor vijf jaar onderdeel van het bos.

Lezing

Op uitnodiging van de Fontys AAS kwam landschapsarchitect Lorenz Dexler van het Berlijnse bureau Topotek1 naar Tilburg. CAST organiseerde een lezing over zijn werk en drijfveren en vroeg hem als 'guest critic' te reflecteren op het bos als landschap voor beeldende kunst. CAST verzocht Marc Glaudemans, academiedirecteur van de AAS, om middels een column terug te blikken op het verhaal van Topotek1.

"Landschapsarchitectuur als artistieke discipline. Lezing Lorenz Dexler in de Week van de Warande"

door: Marc Glaudemans

Op 11 september jl., tijdens de Week van de Warande, sprak Lorenz Dexler in Tilburg over de relatie tussen tuin- en landschapsarchitectuur en kunst. Lorenz Dexler is landschapsarchitect en partner bij het Berlijnse bureau Topotek11. Dit ontwerpbureau is toonaangevend op het gebied van stedelijke openbare ruimte en landschapsarchitectuur en het was inspirerend om te horen vanuit welke grondslagen hun ontwerpvisie zich heeft ontwikkeld.

De uitnodiging van Lorenz verliep via de Academie voor Architectuur en Stedenbouw (Fontys Hogeschool voor de Kunsten). Ik ontmoette hem enkele jaren geleden tijdens een architectuurfestival in Kiev en was onder de indruk van het reflectieve karakter van zijn lezing en van het hoge niveau van vakmanschap in hun werk. Topotek1 voelt zich verwant aan de gedurfde ironisch-kritische benadering van enkele toonaangevende Nederlandse bureaus, zoals West 8, MVRDV en B+B. Toch valt op dat in de uitwerking van projecten een veel sterker belang wordt gehecht aan technische perfectie (de welbekende Duitse 'grundlichkeit'), maar ook dat het onderliggende gedachtegoed een stevig theoretisch en reflectief fundament kent. De lezingen van Lorenz, zowel in Kiev als in Tilburg, deden me denken aan een artikel dat ik jaren geleden vertaalde en publiceerde. Het betreft een lang essay over landschap door de Zwitserse cultuurhistoricus André Corboz2. Die tekst heeft in mijn ogen weinig tot niets aan belang ingeboet en kan nog altijd gelezen worden als een briljante observatie van de betekenis van het landschap als gelaagde culturele en fysieke drager van ons bestaan. Zoals gezegd, had de lezing in Tilburg ook een meer theoretisch gedeelte, en vooral daarover gaat deze bijdrage.

Landschapsarchitectuur is in de opvatting van Topotek 1 duidelijk een artistieke discipline. Ze zijn geïnteresseerd in de koppeling van ruimte aan tijd, de beweging die je maakt door een landschapsontwerp en de effecten die daarmee opgeroepen kunnen worden. De referentie daarvoor is de 18e eeuwse Engelse landschapstuin, die gekenmerkt wordt door visuele effecten en historische referenties (voor een kennerspubliek), maar evenzeer verwijzen de ontwerpers van Topotek1 graag naar film als medium waar ruimte en tijd op een ultieme wijze aan elkaar verbonden worden. Landschapsontwerp – denk aan de beroemde Parkways of de Duitse Autobahn – als voorloper op de film en refererend aan dezelfde soort van esthetische ervaring. Een verwant onderwerp is dat van de trompe l'oeil, ofwel gezichtsbedrog door visuele effecten. In het werk van Topotek1 wordt deze techniek prachtig toegepast in een ontwerp voor een binnenplaats aan Unter den Linden in Berlijn3. Het is interessant dat tuinen en parken in de geschiedenis vaak de plekken bij uitstek waren voor vernieuwing. Dat kon artistieke vernieuwing zijn; het ontstaan van nieuwe concepten van landschapsarchitectuur of het uitvoeren van grensoverschrijdende artistieke voorstellingen in het park. Maar even zo vaak betrof het culturele of wetenschappelijke vernieuwingen: het introduceren van nieuwe plantensoorten, het aanleggen en exposeren van verzamelingen (de dierentuin!, hortus botanicus, folly's, kunst). Parken en tuinen waren van oudsher omheinde, afgebakende stukken ruimte, waar de natuur was geordend volgens de mogelijkheden en de voorkeuren van die tijd. De sterke formele ordening in de tuinen van de Barok vormde lange tijd een belangrijke inspiratie voor Topotek1. De geslotenheid van de Baroktuinen en –parken werd doorbroken met de Engelse landschapsstijl, waarna eigenlijk de hele natuur als tuin beschouwd kon worden. Dat is dan ook op grote schaal gebeurd, overal in Europa en ook in Nederland. Denk niet dat de Hoge Veluwe of de binnenduinrand in hun huidige vorm 'authentiek' of natuurlijk zijn. Het zijn grootschalige landschappelijke ensembles, vormgegeven volgens de voorkeuren van de Romantiek. Op veel kleinere schaal is dit ook te zien in talloze stadsparken en landgoederen. Als ze oud genoeg zijn, zijn ze vrijwel altijd begonnen als formele tuin, met afgebakende perken en in geometrische vormen gesnoeide hagen en boompjes. Daarna kwam de transformatie van het padenstelsel volgens het principe van de patte d'oie (de 'ganzenpoot' of viersprong), om laat in de achttiende eeuw volkomen 'organisch' en 'natuurlijk' te worden, met kronkelpaden en schijnbaar verwilderde bosschages.

In het licht van de fascinatie van Topotek1 voor de geschiedenis van de tuin- en landschapsarchitectuur was het een niet-toevallige enscenering dat de lezing plaatsvond op de UvT campus, direct grenzend aan Tilburgs oudste stadspark De Warande. De Warande vormt zelf, met zijn Barokke stervormige padenstructuur en de meer natuurlijke begroeiing, een interessante hybride van stijlen. Ook het Tilburgse stadspark kent een geschiedenis van diverse vormen van ('hoog' en 'laag') vermaak. De kunstfestivals in het park en de diverse artistieke activiteiten gedurende de Week van de Warande geven aan dat de tuin als condensatiepunt van het leven nog steeds levensvatbaar is. In dat licht was een lezing over vernieuwende landschapsarchitectuur, met geschiedenis als inspiratiepunt, een waardig onderdeel van de jubileumweek.

1. http://www.topotek1.de/
2. André Corboz, 'Het territorium als palimpsest', Van commentaar en illustraties voorziene vertaling door Marc Glaudemans, in: Tuinkunst Nederlands Jaarboek voor de Geschiedenis van de Tuin- en Landschapsarchitectuur, Architectura & Natura, Amsterdam 1997, pp. 8-35
3. http://www.topotek1.de/#/de/projects/chronological/26

buurtexcursies

Wijk en Bos: 't Zand en de Warande

"Compliment ook voor het vele voorwerk dat is gedaan om het programma zo te kunnen aanbieden!" Reactie van deelnemer

Op woensdag 12 september, midden in de Week van de Warande, organiseerde CAST de laatste rondleiding van de 'Wijkrondleidingen Reeks'. Ditmaal lag de nadruk op de wijk 't Zand en het jarige sterbos de Warande.

In 2010 en 2011 ging CAST opzoek naar ruimtelijke en economische ontwikkelkansen en ondernemerschap in deze wijk. In 2012 brengt CAST deze wijk opnieuw onder de aandacht, en gaat opzoek naar de verbinding tussen de wijk en het bos. 't Zand is een naoorlogse stadswijk en is ontworpen volgens het principe van stempelbouw gecombineerd met een katholieke parochiale opbouw.

Hoe is het wonen in de naoorlogse stadswijk 't Zand met het unieke Warande bos op loopafstand? Deze vraag werd beantwoord door een bewoner uit de wijk en woonconsulent van WonenBreburg. De problemen maar ook de kansen voor de wijk werden belicht, gezien vanuit deze twee invalshoeken. De deelnemers werden tijdens deze fietstocht meengenomen door karakteristieke delen in de wijk en het bos, waarbij een korte stop gemaakt werd bij het speciaal ontworpen Warandeweek muziekpodium en de zitmeubelen

De fietstocht eindigde bij de villa van Van Lanschot Bankiers Tilburg, gelegen aan de rand van het bos. Na een kort welkomstwoord van Berry van Gool, directeur Van Lanschot Tilburg, hielden cultuurhistoricus Jan van Summeren en stedenbouwkundige Carry Rosenblatt Limpens een bevlogen verhaal over de kracht en de kwaliteiten van het Warandebos en de wijk 't Zand. Zowel de wijk als het bos zijn ontworpen en uitgevoerd volgens een rigide plantekening en beide vertonen ze anno 2012 tekenen van verandering en transformaties. De dag werd afgesloten met een borrel, waar de deelnemers de gelegenheid kregen na te praten over het programma.

Fietstocht door 't Zand en de Warande
Datum: woensdag 12 september 2012
Start locatie: Wijkcentrum 't Sant, Beneluxlaan 74, Tilburg
Aantal deelnemers: 25
Partners: Stichting Zwierige Zaken, WonenBreburg, de Twern

Lezing 't Zand en de Warande
Datum: woensdag 12 september 2012
Start locatie: Van Lanschot Tilburg, Bredaseweg 443 te Tilburg.
Aantal deelnemers: 36
Partners: Stichting Zwierige Zaken, Van Lanschot Tilburg, BuroPlot

Kennis over de stedenbouwkundige en cultuurhistorische achtergrond van 't Zand en de Warande
Gemeten onder deelnemers de CASTactiviteit

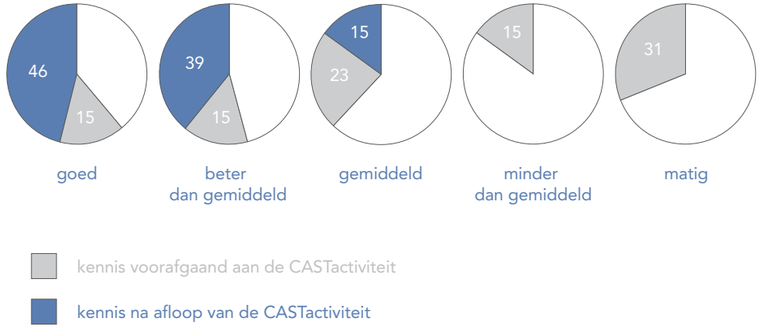

vrienden van cast

Vrienden ontmoeten Vrienden en architectuurfilm 'Movements Continued'

"Het was erg leuk om elkaar te ontmoeten en ik zie ernaar uit elkaar in de toekomst beter te leren kennen en zo samen iets voor CAST te kunnen betekenen."
"De combinatie van persoonlijke kennismaking met een actuele culturele activiteit vind ik erg goed. Het geeft een behoorlijke vrijheid om up to date te zijn terwijl je ook de persoonlijke betrokkenheid vergroot." Reactie van deelnemers

Vriendenactiviteit, persoonlijke verhalen diapresentatie en filmvertoning
Datum: vrijdag 21 september 2012
Locatie: Deprez, Lange Nieuwstraat 172-174 te Tilburg
Aantal deelnemers: 17
Partners: Stichting Ateliers, Frans Parthesius

Op vrijdag 21 september 2012 organiseerde CAST haar eerste vriendenactiviteit. Sinds het najaar van 2011 is het mogelijk voor privépersonen om CAST te ondersteunen. Een vriend(in) van CAST geeft blijk van belangstelling voor onze activiteiten en de architectuur en stedenbouw in de regio Midden-Brabant.

De eerste vriendenactiviteit stond in het teken van elkaar ontmoeten, vandaar het thema "Vrienden ontmoeten Vrienden". Nostalgische tijden herleefden. Aan alle vrienden werd gevraagd om twee ouderwetse (architectuur) dia's mee te nemen. Deze speciale, mooie, persoonlijke en betekenisvolle dia's boden niet alleen een kijkje in het leven van de vrienden, maar maakten ook gesprekken los over bijzondere gebouwen, locaties in de omgeving en daarbuiten. Een bijeenkomst met persoonlijke verhalen over de liefde voor architectuur, stedenbouw en het landschap.

In bescheiden kring architectuurliefhebbers vertoonde CAST vervolgens de architectuurfilm 'Movements Continued' van Frans Parthesius. Frans leidde de film persoonlijk in, met op de achtergrond ruw-nooit eerder vertoond- filmmateriaal. De film is een video documentaire over het werk van Petra Blaisse en haar bureau Inside Outside. De documentaire laat zien dat een gordijn ook architectuur kan zijn. Ter afsluiting van het programma bood CAST de deelnemers een borrel aan, zodat rustig nagesproken kon worden over het programma, de dia's en de film.

Hoe goed ken je de andere 'vrienden van CAST'?
gemeten onder deelnemers de CASTactiviteit

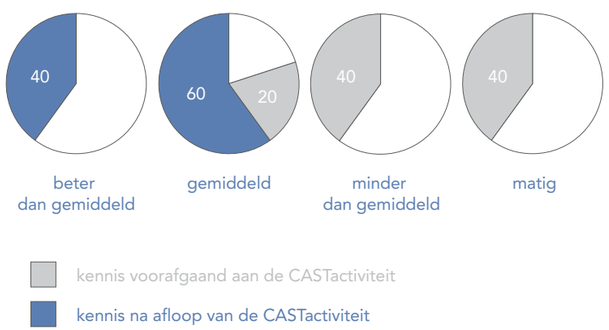

'bruggenhoofden van de spoorzone'

Stadsgesprek en stadsenquête

"Geen middelmaat maar overtuiging"
"Rust, eenvoud en tijdloos voor beeldbepalende gebouwen"
Reactie van deelnemers

Datum: 15 november 2012
Locatie: CAST, Deprez gebouw Spoorzone
Aantal bezoekers: 204
Aantal respondenten: 767
Partners: Brabants Dagblad

Op vijftien november 2012 organiseerde CAST een stadsgesprek over de actuele ontwikkelingen in de Tilburgse Spoorzone. De titel hintte naar die gebouwen, ensembles en projecten voor de openbare ruimte, waarmee de feitelijke verbinding met de bestaande stad gemaakt wordt. CAST werkte voor deze activiteit inhoudelijk actief samen met het Brabants Dagblad, vaste gesprekspartner in het platform Tilburg Debatstad.

Enquête Hoogbouw

Gedurende drie weken, in de aanloop naar het door CAST georganiseerd publieksgesprek, onderzocht BD de opvatting van Tilburgers over nieuwe hoogbouw in de stad. Meer specifiek werd gevraagd naar de grote woongebouwen die als onderdeel van het masterplan in Spoorzone-West gerealiseerd zijn (en in te toekomst worden). De reizende reporters van BD Stadsgezicht interviewde passanten en gingen op zoek bij uitgesproken bewoners. Maar liefst 767 Tilburgers gaven een cijfer aan de door BD en CAST voorgeselecteerde woongebouwen. Opvallend was dat veel Tilburgers hun stem begeleidde met een uitgebreide en goed gemotiveerde reactie op de architectuur. Goede aansluiting op het maaiveld, goede detaillering en zorgvuldige inpassing in de bestaande stad, het waren deze kwaliteiten die leidden tot positief ofwel negatief commentaar.

"Veel te strakke gevels, het kan veel 'speelser'. Het prijskaartje bepaalt het uiterlijk, dat is wel duidelijk"
"Innovatie en durf horen bij een werkstad als Tilburg en dat moeten de gebouwen ook uitstralen"
Reactie van deelnemers

Ingetogen én uitgesproken architectuur

Minder overeenstemming was er onder de respondenten over vormentaal en materiaalgebruik. Velen uitte hun onvrede over sombere en donkere baksteengevels, anderen prezen juist de tijdloosheid van het materiaal. Tijdens het stadsgesprek domineerde de schijnbare tegenstelling tussen zorgvuldige aansluiting met de bestaande stad enerzijds en spraakmakende architectuur anderzijds. Applaus was er voor het ontwerp van Clarissenhof en voor de OV Knoop met het station van Tilburg. Supervisor Ludo Hermans (gemeente Tilburg) lichtte respectievelijk het werk van Liesbeth van der Pol en Cepezed voor deze ontwikkelingen toe. Het masterplan Spoorzone (De:Werkplaats), bij wijze van geheugenopfrisser gepresenteerd door supervisor Jeroen Bleijs (BDP. Khandekar), werd minder positief ontvangen door de ruim 200 bezoekers. Het Tilburgse publiek, zo bleek ook tijdens deze avond, mist lef en experimentdrift in dit plan. In zijn abstractie overtuigd het -wellicht vanzelfsprekend- niet direct op het vlak van flexibiliteit, zorgvuldigheid ten opzichte van het industriële erfgoed en gevoel voor de lokale context. De reeds gerealiseerde gebouwen vormen een nieuwe laag in de opbouw van de stad en worden nog niet –zo bleek uit de enquête- door de doorsnee Tilburger omarmd als onderdeel ervan. Een enkeling startte zelfs een petitie voor meer kleur en expressie in de vormgeving van de Spoorzone.

"Hoogbouw hoort bij een stad als Tilburg. Het geeft het uitstraling en allure. Ik ben trots op de vernieuwing die men heeft kunnen realiseren. Daarmee is lef getoond, de bereidheid om nieuwe wegen in te slaan" Reactie van een deelnemer

Het lukte CAST, Brabants Dagblad én moderator Bart Cosijn niet, ook niet met ondersteuning van een speciaal door studenten georganiseerd debatduel, om de schijntegenstelling tussen ingetogen vormgeving én uitgesproken architectuur te ontmaskeren. De bewijslast voor het geschetste toekomstperspectief zal moeten komen van de actuele projecten als bruggenhoofden van de Spoorzone. Gastredacteur Leon Sebregts richtte een overzichtspresentatie in waarmee de actuele ontwikkelingen blijvend getoond kunnen worden. Het stadsgesprek én de enquête toonde aan dat de behoefte aan momentopnames van de Spoorzone in hoge frequentie gevraagd woorden waarbij ruimte voor kritiek én applaus niet mag ontbreken.

'broadcast'

Pilot Architectuur TV Midden-Brabant

Datum: 4 december 2012
Locatie: online via youtube kanaal castoline, bij Tilburg.com en diverse landelijke vakmedia
Aantal kijkers: 536 (d.d. 17 maart 2013)
Partners: Viewfound Media

Op 4 december 2012 bracht CAST de eerste twee pilotuitzendingen van Architectuur TV Midden-Brabant online. Via het eigen youtube kanaal en door samenwerking met Tilburgs meest bezochte online actualiteitenpagina konden geïnteresseerden een kijkje nemen achter de voordeur van enkele van Tilburgs meest intrigerende gebouwen.

Bij het maken van de in 2011 verschenen Architectuurgids Midden-Brabant viel het de onderzoekers op dat de regio rijk is aan individuele woonhuizen, religieuze én industriële complexen. Vele van deze gebouwen zijn niet of slechts zelden publiek toegankelijk. Het bracht CAST ertoe korte video's te maken om het publiek mee te nemen in een verhaal over het ontwerp én het gebruik van deze gebouwen. Initiatief werd genomen door Viewfound Media, die door een extra investering tijd en expertise in opnames en montage de realisatie van de pilot mogelijk maakte. CAST verzorgde de inhoud, interviews en eindredactie.

In ongeveer vijf minuten krijgt het publiek te zien en horen hoe het ontwerp, de bouw en het gebruik van de Facutlyclub Tilburg University vorm kreeg. Architect Harm Timmermans (Shift Architecture Urbanism) en hoofd realestate management Paul Hoeijmans, verhalen over dit prijswinnende designobject op het snijvlak van de Oude Warande en de Universiteitscampus. Opdrachtgever en gebruiker Maarten Meevis (Kinkorn) licht in de tweede video toe hoe de voormalige 'Broodbakkery' aan de Acaciastraat, opnieuw glans kreeg. Architect Thomas Bedaux (Bedaux de Brouwer) lichtte de met zorg gedane ingrepen toe die met respect voor de karakteristiek van dit Rijksmonument in 'De Stijl' gedaan zijn om het gebruik ervan als ontwerpstudio mogelijk maakte.

wonen en zorg voor ouderen in tilburg

Onderzoek, expertworkshop en lezing- en discussieavond over ouderenzorgarchitectuur

"Het Cast blijft verrassen met interessante onderwerpen!" Reactie van deelnemer Marc Vintges, gemeenteraadslid GroenLinks
"De publieksavond wil ik bijwonen omdat: Ik net 65 jaar ben en dus tot de doelgroep behoor. Ik grote interesse in architectuur/stedenbouw heb. Ik me kritisch betrokken voel bij de mens in zijn woon/werksituatie." Reactie van deelnemer

Onderzoek
Datum: september – december 2012
Aantal studenten: 18
Partners: Technische Universiteit Eindhoven, Inbo

Workshop
Datum: 7 december 2012
Locatie: Servicecentrum Het Laar in Tilburg
Aantal deelnemers: 34
Partners: Technische Universiteit Eindhoven, Inbo, Servicecentrum Het Laar, Ton van der Hagen (DAT Architecten)

Lezing
Datum: 7 december 2012
Locatie: Servicecentrum Het Laar in Tilburg
Aantal deelnemers: 116

De ruimtelijke opgave 'wonen en zorg voor ouderen' is actueel, zowel binnen als buiten architectuur en stedenbouw, zowel landelijk als lokaal. Tilburg ligt in een regio met een gefragmenteerd netwerkkarakter. De verspreiding van zorg over de stad is niet alleen ruimtelijk en economisch een belangrijk thema, het beïnvloedt ook het functioneren van de stad en de samenleving.

De zorginstellingen in de regio voeren duurzame transformaties aan gebouwen uit of, werken aan nieuwe woonzorgconcepten. Bij dit proces zijn veel verschillende partijen betrokken. Onder andere woningbouwcorporaties, zorgverleners, beleggers, verzekeraars, zorgkantoren, ouderenbonden, architecten, stedenbouwkundigen, aannemers en de overheid. Al deze partijen zijn gezamenlijk nodig om te werken aan het ruimtelijke vraagstuk van de toekomst.

CAST werkte samen met de Technische Universiteit Eindhoven en Inbo. Het resultaat is een onderzoek naar de intramurale- en extramurale ouderenzorghuisvesting in Tilburg. Studenten gingen op pad met vragen als: 'Waar in Tilburg ligt de ouderenzorghuisvesting anno 2012?', 'Welk type zorggebouw is gelegen in welke wijk?', 'Hoe zien woonzorggebouwen er uit?'

maar ook 'Hoe staat het met de voorzieningen op loopafstand?' en 'Is de openbare ruimte aangepast aan een mindervalide oudere?'. Deze resultaten zijn door 18 studenten vastgelegd in een kaartbeeld voor de stad Tilburg, en dienden als start voor de door CAST georganiseerde workshop 'Wonen en zorg voor Ouderen in Tilburg'

In deze workshop kwamen professionals rondom het thema ouderenzorg samen en presenteerden TU/e-studenten de resultaten van het Tilburgse inventarisatieonderzoek. Tijdens het workshopprogramma werd door de deelnemers gewerkt aan ruimtelijke probleemstellingen, met als afronding en het formuleren van gezamenlijke actiepunten voor de toekomst van ouderenzorgarchitectuur in Tilburg.

Naast het onderzoek en de expertworkshop organiseerde CAST een lezing- en discussieavond over ouderenzorg. Noor mens, architectuurhistoricus en schrijfster van de onder andere het boek 'Architectuur voor de gezondheidszorg in Nederland', sprak over de landelijke trends op het gebied van ouderenzorgarchitectuur. Mark van der Poll, architect Inbo, blikte terug op de workshop en onderzoeksresultaten van het CAST programma. Masi Mohammadi, onderzoeker en universitair docent TU/e, legt de nadruk op de integratie van domotica-toepassingen en architectuur voor ouderenwoningen. Ook lokale Tilburgse voorbeelden werden gepresenteerd, door Theo van Esch (DAT architecten) en Reimar von Meding (KAW architecten). De avond werd dan ook gevuld door een gevarieerd programma wat diende basis voor een discussieavond over zowel de landelijke trends als de lokale inbedding.

De projectresultaten van het onderzoek, de workshop en de lezing zijn gepresenteerd in een CASTverdieping (uitgegeven in 2013) en gepubliceerd op de website castonline.nl.

duurzaam proyecto roble

Opleveringsbezoek

Opleveringsbezoek
Datum: woensdag 9 januari 2013
Locatie: Van Helvoirt Groenprojecten in Berkel-Enschot
Aantal deelnemers: 25
Partners: Van Helvoirt Groenprojecten

CAST was welkom in het Proyecto Roble, het recent opgeleverde hoofdkantoor van Van Helvoirt Groenprojecten in Berkel-Enschot. Ontworpen door Équipe voor Architectuur en Urbanisme. Het gebouw ontving niet alleen een eervolle vermelding voor de Green Building Award 2012, maar heeft bovendien de landelijke ARC12 Award Architectuurprijs gewonnen.

Bart van Helvoirt sprak enthousiast over 'zijn' gebouw en het bijzondere ontwerpproces. Hij leidde 25 geïnteresseerden langs de vele elementen van energiezuinige bouw en duurzaam ruimtegebruik. Uniek in zijn soort is het dak met geïntegreerd helofytenfilter, slechts een van de technische innovaties die schuilgaan achter de archetypische loodsvorm.

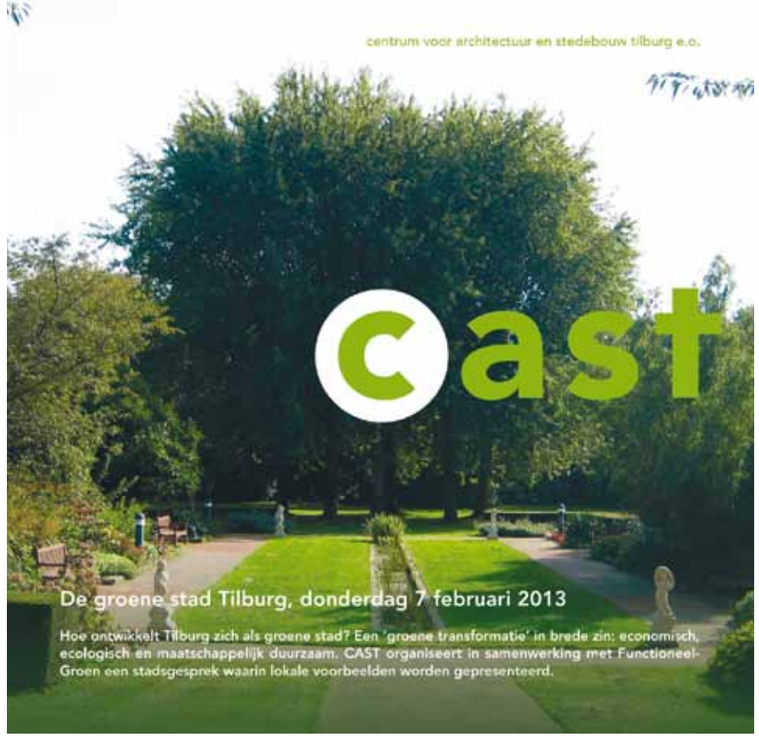

de groene stad tilburg

Stadsgesprek over een duurzame transformatie van de stad

Stadsgesprek
Datum: donderdag 7 februari 2013
Locatie: CAST, Deprez gebouw
Aantal deelnemers: 108
Partners: Functioneel Groen

In Tilburg is veel aandacht voor een (toekomstige) groene stad. Een stad die werkt aan verduurzaming, energiesprong en transformatie. CAST werkte samen met Functioneel Groen, en stelde de vraag 'Hoe kunnen we de stad gezond en leefbaar houden, zowel de gebouwen als de openbare ruimte?'

Naast het seminar voor professionals (georganiseerd door Functioneel Groen) bood CAST het brede publiek een avondvullend en informatief programma. De programmering gaf ruimte voor de breedte van het onderwerp "de Groene Stad". Welke kansen zijn er voor de duurzame transformatie in Tilburg? Variërend van de openbare ruimte in het spoorzonegebied tot aan de alledaagse woonomgeving in de Tilburgse wijken. Het publiek werd gedurende de hele avond uitgenodigd om hierover gesprek te gaan, onderleiding van moderator Jacob Voorthuis.

Alle sprekers gaven antwoord op de vraag wat in zijn of haar ogen 'een groene stad' is. Anneke Vervoort, architect bij Van Hoogmoed Architecten, startte de avond en sprak over de transformatie van naoorlogse stadswijken. Ze lichtte voorbeelden toe van onbestemd groen in naoorlogse stempelstedenbouw, droeg kansen en oplossingen aan en sprak over het concept van de ENDIS portiekflat. ENDIS staat voor 'ENergieneutraal en Duurzaam In Staal' en is een energiezuinig transformatieconcept voor portiekflats waarmee Van Hoogmoed Architecten de innovatieprijs 'DE VOORSPRONG 2012' won. Bart van Berkel, docent bij Avans Hogeschool, benadrukte het belang van aandacht voor duurzame transformatie van de bestaande stad. Drie van zijn studenten presenteerde minor-werk, waarbij een studentenflat getransformeerd is tot energiezuinige ouderenwoningen.

Groene interventies

Na de pauze verschoof de aandacht van de bebouwde bouw naar de toepassing van groen in de openbare ruimte. Elma Schoenmaker (Functioneel Groen/BelW) blikte kort terug op het Vlaams-Nederlandse onderzoeksprogramma Functioneel Groen en het afsluitende seminar. Focus ligt in dit programma op de meetbare effecten van groen op de leefkwaliteit in steden. Gerjanne Brink, landschapsarchitect bij IMOSS, legde het verband tussen de duurzame transformatie opgave van de stad Tilburg en de toepassing van functioneel groen. Ze presenteerde een 'groene gereedschapskist' voor kleine ingrepen om langs het gehele spoor door Tilburg de belevingswaarde van de publieke ruimte te vergroten en de biodiversiteit te stimuleren. Ter afsluiting sprak Paul Achterberg, landschapsarchitect en directeur van bureau Quadrat in Rotterdam, over de traditie van stadstuinen in Tilburg. Dit typisch Tilburgse stadslandschap heeft unieke kwaliteiten, die je moet leren zien. Hij legde uit hoe deze stadstuinen voorbeeldstellend kunnen zijn voor de transformatie van de spoorzone. Veel waardering kreeg Paul Achterberg voor zijn typering "Tilburg, stad van tuinen". Hij inspireerde enkele aanwezigen tot het nemen van initiatief, zij werken aan een reeks van groene toeristenroutes door Tilburg en hopen deze in 2013 te realiseren.

Stadsgesprek
Datum: woensdag 20 maart 2013
Locatie: CAST, Deprez gebouw
Aantal deelnemers: 109

initiatief in gebiedsontwikkeling

Stadsgesprek

De Spoorzone in het hart van Tilburg daagt uit tot creativiteit en initiatief. Er zijn ideeën voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte, maar ook zijn plannen bedacht voor de transformatie van industrieel erfgoed. Er worden voortdurend evenementen georganiseerd en er zijn ondernemende kwartiermakers actief in het gebied. Hoe komt men van goede ideeën tot kansrijke initiatieven? Hoe ontstaat uit tijdelijk gebruik ook permanente waarde? Hoe verbindt initiatief van onderop zich met planmatige ontwikkeling? CAST toonde goede voorbeelden en organiseerde over deze en andere vragen een stadsgesprek.

De ruimtelijke ontwikkeling van de Spoorzone is complex. Professionele partijen dienen een groot aantal financiële, juridische en infrastructurele randvoorwaarden in het oog te houden. Tegelijk nodigt het gebied uit tot creatieve energie die de ontwikkeling op korte en lange termijn stimuleert. Het verbinden van beide werkelijkheden vormde het uitgangspunt van het onderzoek 'Vormgeven aan de Spontane Stad' dat Sjoerd Feenstra van Urhahn Urban Design presenteerde. Conclusies en aanbevelingen uit het rapport onderbouwde Feenstra met enkele inspirerende voorbeeldprojecten uit het gehele land.
Ebbingekwartier in Groningen was een van deze projecten. Ondernemers en initiatiefnemers zorgden de vormgeving en bouw van een tijdelijk containerdorp. De gemeente legde de infrastructuur aan. Het resulteerde in een 'testsite' voor innovatief ondernemerschap en tijdelijke architectuur. Bert-Jan Bodewes, betrokken als initiatiefnemer en gebiedsontwikkelaar, pleitte na zijn toelichting op het ontwikkeltraject en zijn eigen initiatief 'Gasfornuis', voor een meer flexibele en lerende stadsontwikkeling: "Van een leger ambtenaren naar een 'zwerm' met parttime professionals en bevlogen burgers", zo pleitte hij.
Landschapsarchitect en stedenbouwkundig ontwerper Michelle de Roo presenteerde het burgerinitiatief 'Singelpark Leiden'. Dit langste park van Europa krijgt de komende jaren vorm nadat enkele bevlogen professionals als inwoner van Leiden het netwerk Stadslab opzette. In hun vrije tijd, op spontane en energieke wijze, en met een goed uitgewerkte strategie, werkten zij aan het de ontwikkelvisie voor het park en wisten zij bewoners én de gemeente te overtuigen. Daarbij bleek de verbinding tussen grootschalig en kleinschalig, en een lange termijn visie met korte termijn acties en successen van groot belang.

De Tilburgse betrokkenen toonden zich bijzonder geboeid door deze succesverhalen. Initiatiefnemers en betrokken beleidsmakers onderschreven de noodzaak om 'top-down' en 'bottom-up' denken te verlaten om te komen tot een dynamischer ontwikkelmodel voor de Spoorzone. Meer intensieve samenwerking tussen ondernemende initiatiefnemers onderling lijkt daarbij van groot belang. Het zichtbaar krijgen en houden van initiatieven, het vinden van investeerders en het uitwisselen van kennis zijn niet slechts de verantwoordelijkheid van de overheid, maar ook van initiatiefnemers zelf.
Alleen wanneer goede ideeën tot kansrijke initiatieven ontwikkeld worden, dan kan er sprake zijn van een verzoening tussen planmatige ontwikkeling en spontaan initiatief, van een werkelijk 'spontane stad'.

leren, ontwerpen en maken

Educatie & talentontwikkeling

CAST spant zich in om de professionals van de toekomst te betrekken bij actuele vraagstukken in de stad en regio. Daarnaast vindt CAST het van belang om jonge kinderen te informeren over en te enthousiasmeren voor de eigen leefomgeving. Uitgangspunt is dat de doelstelling voor educatie en talentontwikkeling verbonden wordt aan het gehele CAST programma. Daarnaast wordt in samenwerking met scholen en opleidingen maatwerk geleverd en organiseert CAST doelgroep specifieke activiteiten.

CiST

De jaarlijkse gids van Cultuur in Scholen Tilburg (CiST) biedt voor CAST een laagdrempelige basisvoorziening om scholen te bereiken. Excursies en gastlezingen kunnen op aanvraag worden georganiseerd.

Opleidingen

Al enkele jaren werkt CAST actief samen met de Fontys Academie voor Architectuur en Stedenbouw, Avans Hogeschool en ROC Tilburg. Incidenteel is er samenwerking met TU Eindhoven en de Tilburg University. In het kader vader van de Week van de Warande én het activiteitenprogramma Koningsplein was er samenwerking met Fontys AAS en de architectuur- en vastgoedopleidingen van Avans Hogeschool. CAST organiseerde daarnaast gastlezingen bij Avans Hogeschool en stond studenten bij in het opzetten van hun afstudeertraject over Tilburgse opgaven. Met de Technische Universiteit Eindhoven werd samengewerkt in het kader van het programma zorgarchitectuur, ook hielp CAST studenten op weg bij onderzoek in Tilburg. Studenten van het Tilburg University Polis programma vroegen de hulp van CAST bij het verrichten van onderzoek naar de Spoorzone. Met ROC Tilburg heropende CAST de gesprekken over meer structurele samenwerking, dit krijgt verder vorm in het jaarprogramma 2013. Waar mogelijk bood CAST de helpende hand bij het vinden van stageplekken, een nijpend probleem voor studenten aan het ROC bouwkunde en cityplanning.

IMC Weekendschool | 'bedenken, ontwerpen & maken'

De school streeft ernaar het toekomstperspectief voor jonge kinderen uit de Stokhasselt te verbreden, de kinderen meer zelfvertrouwen te helpen opbouwen en zich meer verbonden te voelen met de Nederlandse samenleving. Kinderen tussen de 10 en 14 jaar gaan gemotiveerd en vrijwillig aan de slag, elke zondag gedurende drie jaren.
CAST ondersteunt dit streven van harte en organiseerde in samenwerking met IMC Weekendschool op 11, 18 en 24 november 2012 drie workshops, waarbij ongeveer 30 kinderen kennismaakte met het ontwerpen en het maken van de alledaagse leefomgeving. MADE baksteencentrum verzorgde een cursus bouwen met baksteen, in totaal 15 architecten droegen vrijwillig bij aan het oefenen met woningontwerp en het ontwerpen van speelplekken in de openbare ruimte. Het enthousiasme en de creatieve energie van de gemotiveerde kinderen én het team van IMC Weekendschool maakte het geheel tot een geslaagde kennismaking met het ontwerpersvak en de kunst van het bouwen.

IMC Weekendschool
Datum: 11, 18 en 25 november 2012
Locatie: MADE Baksteencentrum, Tilburg University, CAST
Aantal deelnemers: 30 leerlingen
Partners: IMC Weekendschool, MADE Baksteencentrum, Tjeerd Timmersmans en met dank aan de betrokken architect-docenten.

Avans Hogeschool | Bestaande bouw
Datum: 26 oktober 2012
Locatie: Avans Hogeschool
Aantal deelnemers: 43
Partners: Avans Hogeschool

Fontys AAS | Tussen de Linten
Datum: 22 en 29 januari 2013
Locatie: Fontys Hogeschool voor de Kunsten
Aantal deelnemers: 79
Partners: Fontys Academie voor Architectuur en Stedenbouw

Partners
CiST, IMC Weekendschool, Fontys Hogeschool voor de Kunsten, Avans Hogeschool, ROC Tilburg, Tilburg University, Technische Universiteit Eindhoven.

Avans Hogeschool | 'Bestaande bouw'

In 2012 plukte CAST en Avans Hogeschool de eerste vruchten van een hernieuwde samenwerking. Hoewel deze samenwerking al jaren succesvol verliep, constateerde beide partijen dat deze te projectgericht was georganiseerd. In 2012 is daarom met de afdeling Bouw & Infra afgesproken dat op het thema 'transformatie van bestaande bouw' en de 'Tilburgse lintenstructuur' meer structureel de samenwerking gezocht zal worden.
Op 26 oktober organiseerde CAST aansluitend op het minorprogramma een lezing- en discussiemiddag over de transformatie van naoorlogse stadswijken. Deze bijeenkomst vormde daarmee teven een opmaat voor het stadsgesprek 'De Groene Stad'. Naar aanleiding van lezingen door de Tilbrugse architectenbureaus JMW en Van den Hout & Kolen gingen studenten vastgoed, architectuur én stedenbouw in gesprek met de architecten en met woningcorporaties TBV Wonen en WonenBreburg. Daarbij kwamen bouwtechnische en stedenbouwkundige afwegingen voor sloop of transformatie ter sprake. Belicht werd onder meer de buurt Jeruzalem waar door middel van een nieuwe 'binnendoos' de plattegrond én de bouwfysische prestaties van de ooit tijdelijke Aireywoningen opnieuw toekomst bestendig gemaakt zijn. Vestigingsdirecteur Aline Zwierstra van WonenBreburg en adjunctdirecteur Emile Kint van TBV Wonen gingen uitgebreid met de studenten in gesprek over de maatschappelijke noodzaak van energetische verbeteringen in naoorlogse wijken. Dé opgave van de komende jaren aldus de corporaties.

Fontys AAS | 'Tussen de Linten'

CAST en de Academie voor Architectuur en Stedenbouw (AAS) werken jaarlijks samen aan de Academieweek voor aspirant studenten. Zo'n zeventig leergierige studenten meldde zich in de weken van 22 en 29 januari 2013 voor een vierdaagse ontwerpworkshop. CAST verzorgde twee inspirerende lezingen.
Michel Tombal (Roche Tombal Architecten) en Christine de Ruijter (AWG Antwerpen) spraken over hun werk en de opdrachten die zij in Tilburg hebben. Tombal inspireerde studenten, met overwegend een achtergrond in interieurvormgeving, om de binnenstedelijke ruimte te lezen als interieurs. Hij toonde ontwerpen voor het Harmoniepark en Groeseind in Tilburg, maar ook virtuositeit in ruimtegebruik en detaillering in projecten voor Leidsche Rijn en op IJburg. Christine de Ruijter wees de voornamelijk stedenbouw en architectuurstudenten tijdens haar lezing op het belang van goed lezen van context en van ingetogen ontwerp. Zij presenteerde onder meer ontwerpen voor de Erasplaats in Tilburg en diverse projecten in Nederlandse en Vlaamse binnensteden. Alle studenten gingen met hun inspiratie aan de slag met een analyse en ontwerpopgave aan en achter de Hasseltstraat in Tilburg. Een nieuwe generatie ontwerpers maakte zo in Tilburg al vroeg kennis met de karakteristieke lintenstructuur en de belangrijke opdracht om met zorg, aandacht en creativiteit verder te bouwen aan de historische ruggengraat van Tilburg.

communicatieprogramma

CAST communiceert over het eigen programma, dat van collega's en partners en over 'architectualiteiten' in de regio Midden-Brabant. De eigen website www.castonline.nl vormt het hart van de communicatie, daarnaast wordt door middel van een digitale nieuwsbrief, publicaties, drukwerk en social media op een gevarieerde wijze gewerkt aan het bereiken van het vakpubliek en het brede algemene publiek in de regio Midden-Brabant en daarbuiten. Eerdere vernieuwingen zoals live en on-demand 'broadCAST' van belangwekkende discussiebijeenkomsten hebben inmiddels een vaste en herkenbare plek verworven in het programma.

CASTenquêtes

Ingegeven door de wens om de interactie met het publiek en de meetbaarheid van resultaten te vergroten, startte CAST in 2012 met een pilot van enquêtes. Met als doel het actief ophalen van reacties en beoordelingen ten aanzien van de kwaliteit van activiteiten en de effectiviteit van de gebruikte communicatiekanalen. Elders in dit verslag ziet u hier de eerste resultaten van terug. In 2013 worden deze metingen vaker onderdeel van de programmering.

CASTbericht

Met dit digitale nieuwsbulletin brengt CAST ongeveer 1300 geïnteresseerden op de hoogte van zijn eigen activiteiten en projecten alsook van actualiteiten op het gebied van architectuur, stedenbouw en landschap in Tilburg en omgeving. Sinds 2012 heeft het CASTbericht een nieuwe layout, met ruimte voor eigen activiteiten, externe activiteiten en een terugblik op uitgevoerde programmaonderdelen. Het bericht wordt gemiddeld één keer per twee weken verzonden. Terugkerend onderdeel is de CASTagenda, dé architectuuragenda voor Midden-Brabant.

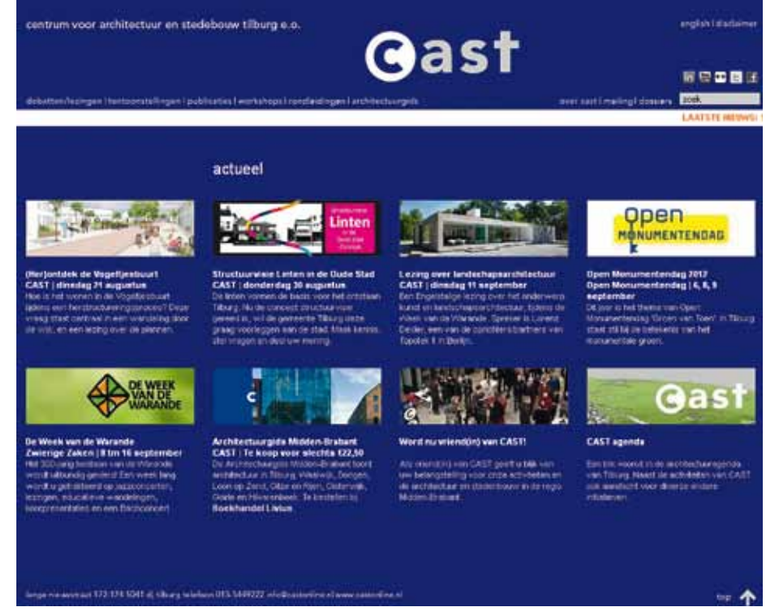

CASTonline.nl

De website van CAST wordt wekelijks actueel gehouden. Eigentijdse functionaliteiten zoals videogebruik, verbinding met sociale media en online debat behoren tot de mogelijkheden. Castonline.nl is verbonden met diverse samenhangende websites. Naast de eigenstandige website meerdanwonentilburg.nl en de gekoppelde websites architectuurgidsmiddenbrabant.nl en castonline.nl/reeshof werkt CAST sinds 2009 met een 'mashup' website om bij specifieke activiteiten optimaal te voorzien in informatie uitwisseling. Op deze wijze bouwt CAST ook online door aan een gelaagde informatievoorziening. Na enkele jaren van spectaculaire groei laat het web bezoek dit jaar een lichte daling zien in het aantal unieke bezoekers. CAST biedt steeds meer content en informatie via andere communicatiekanalen zoals via facebook, flickr, Openwebcast en twitter. Deze media lieten een stijging zien ten opzichte van voorgaande jaren.
In 2012 is CAST achter de schermen gestart met de voorbereidingen voor een vernieuwing van de website. Dit omvat een nieuwe layout, verbetering van de homepage en een verbeterde verbinding met smartphone en tablet gebruik. Naar verwachting zal de nieuwe website in 2013 actief zijn en beter aansluiten bij het eigentijdse mobiele gebruiksgemak.

CASTverdieping

De verdieping is het onregelmatig verschijnend magazine van CAST en gaat in op achtergronden van de activiteiten. Door middel van ondermeer interviews, verslaglegging van activiteiten en inhoudelijke reflectie wordt verdieping gegeven aan het programma. Op 1 maart 2012 verscheen Verdieping nr.4 'Ontwerpmarathon 2012, Koningsplein' in een oplage van 2000 stuks. Hiervoor werkte CAST samen met architectuurhistoricus Leon Sebregts. Als afsluiting van het jaarprogramma 2012 verschijnt in het voorjaar van 2013 Verdieping nr.5 in het kader van de activiteitenreeks 'Wonen en zorg voor ouderen'.

Webbezoek (CASTonline.nl / Architectuurgidsmiddenbrabant.nl)
20.953 unieke bezoekers
318.096 pagina bezoeken
1.990.355 hits

Kijkcijfers online videoverslagen Open Webcast
peildatum 25 maart 2013

live:

20/21 jan '12	384	kijkers, ontwerpmarathon 'Koningsplein'
1 maart '12	136	kijkers, stadsdebat 'Toekomstperspectief Koningsplein'
24 mei '12	84	kijkers, stadsgesprek 'De Duurzame Stadsregio'
16 januari '13	956	kijkers, stadsgesprek 'Binnenstad Tilburg, visie Kernwinkelgebied'
7 februari '13	152	kijkers, stadsgesprek 'De Groene Stad'
Totaal Live	1712	kijkers

on demand (uitzending gemist):

20/21 jan '12	1890	kijkers, ontwerpmarathon 'Koningsplein'
1 maart '12	391	kijkers, stadsdebat 'Toekomstperspectief Koningsplein'
24 mei '12	238	kijkers, stadsgesprek 'De Duurzame Stadsregio'
16 januari '13	181	kijkers, stadsgesprek 'Binnenstad Tilburg, visie Kernwinkelgebied'
7 februari '13	146	kijkers, stadsgesprek 'De Groene Stad'
Totaal on demand	2838	kijkers

Social media (d.d. 18 maart 2013)
Twitter: 563 volgers (437 volgers 25 mei 2011)
Facebook: 143 likes
BroadCAST on Youtube (d.d. 18 maart 2013)
Architectuur TV Midden-Brabant:
totaal 536 views (publicatie 4 dec 2012, kanaal castonline)
Structuurvisie Linten:
totaal 475 views (publicatie 3 sept 2012, kanaal gemeente tilburg)
Buurtexcursie Vogeltjesbuurt:
totaal 1041 views (publicatie 21 aug 2012, kanaal pvenews)
Stad, spel & digitale media:
totaal 82 views (publicatie 26 sept 2012, kanaal Anthony Hoovers)

netwerk

CAST verbindt met zijn programmering de actuele opgave in de stad Tilburg en de regio Midden-Brabant met brede ontwikkelingen in het vakgebied van architectuur, stedenbouw en landschap. Goed contact met partners is daarvoor essentieel. Jarenlang organiseerde CAST deze netwerkfunctie met het Tilburgs Architectuur Overleg (TAO). In 2012 werd dit agendaoverleg definitief vervangen door meerdere thema-specifieke partnerschappen. CAST participeert zo structureel in het Tilburgse netwerk en draagt als aanjager ook actief bij aan kennisuitwisseling, agenda afstemming en synergie tussen de programma's van de betrokken partners.

Platform Ruimtelijk Erfgoed Tilburg

Op 19 juni 2012 namen CAST en Heemkundekring Tilburg het initiatief tot het plaformoverleg Ruimtelijk Erfgoed Tilburg. Deelnemende partners zijn verder de BNA kring Midden-Brabant, Heemschut, Stichting Straat, Stichting tot Behoud van Tilburgs Cultuurgoed, Stadsmuseum Tilburg en Stadsgidserij Tilburg. De gemeente Tilburg neemt periodiek deel aan het overleg. Naast het afstemmen van agenda's brengen de partners urgente thema's onderling in discussie en mogelijk in samenwerking tot programma. Ook wordt gezocht naar verbeteringen in de publieke informatievoorziening over het ruimtelijke erfgoed dat Tilburg rijk is.

Platform Tilburg Debatstad

In het overlegplatform Tilburg Debatstad houden de partners elkaar informeel op de hoogte van de debatagenda in Tilburg. Daarnaast wordt kennis uitgewisseld over de opzet en uitvoering van publieke debatten. Partners worden gevraagd en ongevraagd voorzien van kritische reflectie op activiteiten. Milieucafé, Wereldpodium, Academic Forum, Brabant Balie en Science Café vormen het hart van Tilburg Debatstad. Zij organiseren, mogelijk in samenwerking met de overige partners ook een eigen programma. Deze overige platformpartners zijn Brabants Dagblad, Bibliotheek Midden-Brabant, Cicero, Cultureel Café, ROC Debatkuip, Tilburg in Dialoog, SchuimT en CAST.

Netwerk 'Initiat13f'

Naar aanleiding van het CAST programma 'Initiat13f in de stad' namen enkele actieve professionals in de Tilburgse ruimtelijke ordening de handschoen op om zich gezamenlijk in te spannen voor diepgaander professioneel debat. CAST stimuleerde dit resultaat van het eigen programma door actief mee te werken aan enkele rondetafelgesprekken. Zonder daarbij invloed uit te oefenen op de samenstelling van het gezelschap. Op 22 februari beëindigde CAST zijn bijdrage, het netwerk zal zich op eigen gelegenheid verder ontwikkelen met daarbij de betrokkenheid van ontwerpers, corporatiemedewerkers, ontwikkelaars en onafhankelijke adviseurs in de ruimtelijke ordening.

Het jaar 013

Literair kunstenaar Frank van Pamelen nam in het voorjaar van 2012 het initiatief tot 'Het jaar 013'. In het kalenderjaar 2013 wordt door slimme verbindingen in het Tilburgse verenigingsleven een veelkleurige activiteitenkalender samengesteld met aandacht voor cultuur, sport, debat en diverse andere evenementen. Door samenwerking van onderop, gebruik makend van de befaamde korte lijntjes in Tilburg ontstaat zo een evenementenjaar dat recht doet aan de stadscultuur van Tilburg. Dertien maanden lang staat Tilburg stil bij zijn eigen 'Jaar 013'. CAST droeg in het 'verbindingsteam Jaar 013' actief bij aan het scherpstellen van het concept.

ontwikkelingen in de woningmarkt

CAST relatiebijeenkomst 2012

Lezing- en discussieavond
Datum: woensdag 9 januari 2013
Locatie: Van Helvoirt Groenprojecten, Berkel-Enschot
Aantal deelnemers: 53
Partners: Van Helvoirt Groenprojecten

Naast vele publieksactiviteiten organiseert CAST jaarlijks een activiteit voor professionele relaties, sponsoren en subsidiënten. Dit biedt partners van CAST de mogelijkheid om elkaar informeel te ontmoeten en CAST de gelegenheid om hen te bedanken voor de samenwerking en ontvangen ondersteuning.

De relatiebijeenkomst 2012 vond plaats in het recent opgeleverde bedrijfspand van Van Helvoirt Groenprojecten. CAST nodigde Wienke Bodewes uit om te spreken over de ontwikkelingen in de woningmarkt. De voorzitter van de Vereniging van Nederlandse Projectontwikkeling Maatschappijen (NEPROM) en algemeen directeur van Amvest, sprak naar aanleiding van het 'Nationaal Stimuleringspakket Woningmarkt' dat zestien partners in de woning(bouw)markt in het najaar van 2012 voorlegde aan de Tweede Kamer. De lezing ging in op consumentenvertrouwen, op investeringsbereidheid bij banken en beleggers, op de verschillende rollen van corporaties en ontwikkelaars, de kansen voor particulier opdrachtgeverschap en op de te verwachten woningwaardeontwikkeling voor 2013 en verder.

Bodewes was niet optimistisch maar sloot –door CAST voorzitter Frits Horvers hiertoe aangemoedigd- af met de optimistische verwachting dat 2013 het dieptepunt voor de woningmarkt bereikt zal worden. Met deze slotconclusie proostte de aanwezige partners met CAST op een goed kalenderjaar 2013 en een uitermate beloftevol CAST jaarprogramma.

4
tot slot

CAST dankt de partners, sprekers, gespreksleiders, ondersteunende partijen en vooral de deelnemers en belangstellenden die de activiteiten van CAST kleur hebben gegeven. In het bijzonder gaat onze dank en waardering uit naar sponsoren, subsidiënten en begunstigers zonder wie CAST zijn rol niet kan vervullen. Ultimo 2012 waren dit:

Subsidiënten en hoofdsponsoren
Gemeente Tilburg | Stimuleringsfonds voor Architectuur / Stimuleringsfonds Creatieve Industrie | TBV Wonen | Tiwos | WonenBreburg | Casade | 't Heem

Hoofdsponsoren
De Architectenwerkgroep Tilburg | Bedaux de Brouwer Architecten | Bo.2 Architectuur en Stedenbouw | Bouwfonds Ontwikkeling | Heerkens van Bavel Bouwgroep | Van de Ven Bouw en Ontwikkeling

Sponsoren
Bouwbedrijf André Doevendans | Continu Detachering en Werving & Selectie | Lavertuur Planontwikkeling | Bouwbedrijf Remmers | Bouwgroep Van der Weegen

Begunstigers
van aken architecten | Van Asten Doomen Architecten | Makelaardij Hans van Berkel | Cofier Bouwontwikkeling MB | Van Esch | Aannemersbedrijf J.A. Van Gisbergen | Hoogspoor Design Light | H-Kwadraat Architectuur | Van den Hout & Kolen Architecten | De Kok Bouwgroep | Komar Vastgoed | M30 Architecten | Adviesbureau Markslag Beljaars | Prince Projectmanagement Bureau | Adviesbureau Vekemans | Rob Wagemakers Landschapsarchitect

colofon:

redactie
CAST (Bas van der Pol, Merle Rodenburg, Inge Wolfs)

tekst
CAST (Bas van der Pol, Merle Rodenburg, Inge Wolfs)
tenzij anders vermeld

grafisch ontwerp
Jac de Kok Ontwerpers

fotografie / illustraties
CAST (pag. 21, 22, 23, 25, 26, 30, 39, 40, beeld cover exterieur Deprez Gebouw)

Ashley Govers (pag. 15)
Willie-Jan Staps (pag. 4, 8, 10, 12, 14, 16, 17, 18, 20, 27, 29, 32, 33, 34)

druk
Groels

Toekomst centrum Tilburg trekt volle zaal

16 januari 2013 | Laatste update: 16 januari, 20:40 | 1 | Toon reacties

TILBURG - De toekomst van de detailhandel in de binnenstad van Tilburg staat goed in de belangstelling. Ongeveer 200 aanwezigen praten woensdagavond over de visie van ontwerpbureau Rijboutt in het Deprez-gebouw aan de Lange Nieuwstraat. Dat debat is nu live te volgen.

Het Centrum voor Architectuur en Stadebouw Tilburg en omstreken (CAST) heeft de avond opgezet om te praten over de omgeving van het Stadskantoor, de Emmapassage, het Piusplein, de Heuvel, Pieter Vreedeplein en de Heuvelstraat. De detailhandel staat overal onder druk dus hoe moet Tilburg verder?

"De provincie hebben we daarvoor niet nodig. Waar wel of geen winkels komen, is prima regionaal te regelen", trapte Erik de Ridder, wethouder Economische Zaken van Tilburg, al af. Hij verwijst dan naar de opmerkingen van gedeputeerde Bert Pauli (Economische Zaken) en Yves de Boer (Ruimtelijke Ordening) van de provincie die in het algemeen een bouwstop willen op de bouw van winkelmeters.

Ook Multi Development is ook niet helemaal blij met het aandeel van de provincie in de discussie. "Het provinciesrapport detailhandel komt te laat, is onder de maat en komt op een ongelukkig moment", zegt Arno Ruigrok van Multi Development. "Hoewel regionale afstemming op het gebied van detailhandel wel is geboden."

CAST laat wethouder De Ridder, Multi Development en Rijnboutt aan het woord. Ondernemers, bewoners en andere belangstellenden mogen meepraten. "Het publiek is heel gevariëerd en breed. Dat bewijst dat wij niet voor de incrowd zijn, zoals soms nog wordt gedacht", zegt Bas van der Pol van CAST.

Via castonline.nl is het debat rechtstreeks te volgen of (een week) later te beluisteren. Onze verslaggever Stephan Jongerius twittert over het debat via @SJongerius.

Brabants Dagblad 2013, op dit artikel rust copyright.

'Primark komt in nieuwbouw locatie derde stadskantoor'

- 'Primark in 2015 toch op locatie huidige stadskantoor-3.'
- Iersе leeten 'motor' van nieuwe hoofdwinkel-as Stadhuisstraat-Piusplein.
- Verhoogde Stadhuisstraat krijgt knik en pleintje op huidige plek vijver.

door Stephan Jongerius

Reageren? s.jongerius@bd.nl

TILBURG - Primark (kleding, modeaccessoires) wordt waarschijnlijk toch de motor van de nieuwe winkelas tussen Stadhuisstraat en Piusplein in Tilburg-centrum.
Volgens Kees Rijnboutt, die momenteel de laatste hand legt aan een stedenbouwkundig plan voor de Stadhuisstraat en Stadhuisplein, komt er nieuwbouw op de huidige plaats van het stadskantoor-3 (de groene doos). „Negening procent daarvan is in principe bestand voor Primark, het hoogste deelte het hoogste van stadsacht. Meesters voor een kleinere, zelfstandige winkel."
Rijnboutt zegt dat in een vraaggesprek met het Brabants Dagblad. De architect/stedenbouwkundige is volgende week hoofdgast tijdens een discussie-avond over zijn visie voor vernieuwing van het kernwinkelgebied van Tilburg.
Je eodinch, van wickelbelegger Syntrus Achmea en Multi Vastgoed heeft Bureau Rijnboutt een plan uitgewerkt: dat een aantal meer geven voor de rasonnerige winkelas Stadhuisstraat-Piusplein. De gemeente verwacht in de loop van februari het haalbaarheidsonderzoek te presenteren.
Het stramatiwee wordt in het plan verhoogd naar de plint van stadskantoor-3, waarin kleinere winkelruimtes komen. De 'Stadhuisstraat 172' wordt niet laanstecht, maar krijgt een 'knik'. Op de plek van de huidige vijver is een nieuw pleintje voorzien. Aan de ene kant zoeit de ingang van de Primark. Aan de andere zou het huidige Ackermans Mode vonden vervangen door een paviljoen dat 'twee, drie keer zo groot is'.
„Zodra ons plan is afgerond, kan de architect aan de slag met het nieuwe winkelgebouw", zegt Rijnboutt. Daarvoor is Sjoerd Soeters al aangezocht, een architect die bekend staat om zijn 'kleurrijke en sterk verhuldende' werk en die al eerder voor Primark werkte.
Het plan vanzelfst ook in een nieuwe winkelpleint aan de Katterug waar de straatverseelas wordt teruggebracht tot 'een pientje' 8 à 9 meter. Gesprekken met de pandeigenaars zijn gestart.
Primark staat al lang hoog op de gemeentelijke wedanglijst. Een krachtige motor aan de winkant van het winkelhart kan evenwicht brengen met 'de gouden driehoek' (V&D, HEMA en C&A) aan de oostzijde. De megawinkel zou enkele honderden banen opleveren.
Diverse plekken in Tilburg waren al in beeld, maar de Stadhuisstraat is voor de Iersе leeten nu 'de enige optie', zegt een ingewijde. De eigenaars van het te slopen stadskantoor-3 hebben in M7 inmiddels een projectontwikkelaar naar voren gezoemd. Primark reeft M7 doen mededelingen.
Volgens Rijnboutt kan 'bij normaal tempo' de bouw volgend jaar beginnen zo'n de loop van 2015 worden opgeleverd. In Eindhoven wordt dit voorjaar de opening van de eerste Stadstaat vestiging van Primark verwacht.

Zie verder pagina's 26/27

Stadhuisstraat: pleintje op plaats van vijver; groter paviljoen op kop Katterug

WINKELHART Rijnboutt: 'Belegger en ontwikkelaar willen vaart maken in Tilburg'

'Succes Stadhuisstraat? Dak van Emmapassage!'

Nu is het momentum, hetzoogle Kees Rijnboutt gisteravond. Investeerders staan klaar om aan de Stadhuisstraat een begin te maken met zijn winkelhart-visie.

door Stephan Jongerius

Reageren? s.jongerius@bd.nl

Nanu rijk was er sceptisch „Weer is dit het in Tilburg ees jaar kost om een boom te verplaatsen?", haddie een vraag aan Kees Rijnboutt, de stedenbouwkundige, die die vraag maakte om 'hoe hele winkelhart aan te pakken.
Maar enthousiastste was er gisteren rijt ens ceer ntoe zoe mensen overweldigd zwond van 'ter Cleanrum voor Architectuur en Stedenbouw Tilburg met uitnodet om.
„Ssssh, pssst", glundede Tobias Slabbekoorn, die met zijn jjeunig s in het hart zir van waar het premair gebeuren moet: de Stadhuisstraat. „Ik ben Zeeuw, maar bond van Tilburg en als dit doorgaat heb ik er nog nieer vertrouwen in."

door Stephan Jongerius

Reageren? s.jongerius@bd.nl

Tilburgse architecten voegen aandacht voor het grotere geheel, de verbinding vanaal met het Koningsplein. Maar Rijnboutt pleitte voor focus: „Je koopt het risico te alleeven in schoolbeleid als je nog meer gaat studeeren."
„Nu is het momentum ", spraak de Amsterdammer die zich door opdrachtgevers Multi Vastgoed, Syntrus Achmea en de gemeente achter de vodden gezeten weet.
„Er zijn partijen die willen investeren. En als de Stadhuisstraat een succes wordt, dan gaat die Emmapassage open."
Bijeenar Carlo en ook 'nanniers aanzelen nu bij' die ingreep - net dat eeat - naar Rijnboutt had de noodzaak gezeten zo'n ervenen.
Na het voorafgaan de aanzje met meeewerkers in: Meesters zon zij de passage niet meer in. Verantwaardigd: 'Tilburg slaat zichzelf zo nu en dan gezwan zelf".
Weethouder Erik de Ridder is niet zang met extra winkels de provincie op zijn weg te vinden. „Je moet lokaal kunnen inspelen en kansen. We zijn heel goed in staat dat regionaal af te stemmen." (Reactie uit de zaal: 'Oh, ja, hoe is dat bevallen met de m7?').
Scherpste kritiek op het provincie rapport er de daarin hepleite winkelstop kwam van Arno Ruigrok van Multi Vastgoed nauw betrokken bij de plannen voor Tilburg. „Ter kort ze laat en is onder de maat", haddie die kort samengevat.
Multi Vastgoed ziet bestar kansen, zei hij, want de 'hoeklking groen ing, de stad heeft verhoudinggewijs weinig winkels. Dij meet al een zeldzjeie opgestele met keters die je hier zou verwachten, maar die er nog niet zitten. De bijenkorf? „Die zie ik niet gauw komen, nee. Alleen de grote Enkes blijven over en aan Utrecht en Eindhoven heeft het centrum genieg", zag hij in zijn kristallen oo.
Zijn tip zorg ca zich dan ans. jong ondernemerschap kan ontwikkeln. Wenn de grote gulfen zier de zeltzaardige detailisten laat

'Strak plan, ik heb nog meer vertrouwen in Tilburg als dit doorgaat'

'De Bijenkorf? Die zie ik niet komen, maar genoeg andere ketens wel'

De zijp van verniewing in de Tilbeenet...ijpek lieut ook dit voorbijgaan. Sjabbekoor zar hmagjs had wel een concrete suggestie. „Een gebouw met betrekkelijke katen aan de Stadhuisstraat, zodat ze daar kunnen concurreren met de veel te dure Heuvelstraat."

Meepraten over visie rond linten

TILBURG – Met een informatie- en discussiebijeenkomst op donderdag 30 augustus start de gemeente de inspaakprocedure rond de structuurvisie die voor de linten is opgesteld. Daarbij gaat het onder meer om de Korvelseweg, de Hasseltstraat en de Besterdring
Doel van het lintenbeleid is de vitaliteit van deze oude Tilburgse verbindingswegen te vergroten en de komst van nog meer appartementenblokken te beteugelen. Om die reden wil het college 123 zogeheten 'historische ensembles' planologisch een status geven en ze daarmee enige bescherming tegen sloop geven.
Om de vitaliteit van de linten verder te vergroten worden parkeeren andere belemmerende eisen voor winkels kleiner dan 80 vierkante meter losgelaten.
De eerste informatiebijeenkomst wordt georganiseerd door de gemeente en het Centrum voor Architectuur en Stedenbouw (Cast).
De bijeenkomst start komende donderdag om 19.30 uur in het Deprezgebouw aan de Lange Nieuwstraat 172. Er worden onder meer vijf filmpjes vertoond, waarin thema's als omgang met erfgoed en historische ensembles, lintenmanagement en detailhandel worden toegelicht.
In oktober worden er nog twee officiële inspraakbijeenkomsten opgezet. Het is de bedoeling om de structuurvisie linten in de Oude Stad in maart volgend jaar definitief vast te stellen.

Zie ook de gastopinie van Korvelsewegbewoner Theo Cuijpers op pagina 38.

LINTENPLAN Desnonds maar korten op subsidieregeling monumentenbezitters

Ensembles linten niet minder dan monument

Bescherming ensembles aan linten oude stad lijkt niet meer dan een dode mus. Vergroot de monumentenkoek of zorg voor een eerlijke verdeling.

door Theo Cuijpers

GASTOPINIE

Toen ik heel wat jaren terug in Tilburg kwam wonen, hoorde ik steeds um me heen dat Tilburg veel moois had ingeleverd.
Onder leiding van burgemeester Bach, oftewel Cees de Slaper was veel fraais verdwenen en het resultaat was emaar. Ik vond het een beetje kinderachtig om die Cees overal de schuld van te geven.
Zijn plannen waren immers goedgekeurd door een gemeenteraad die door de Tilburgers zelf was gekozen. Wie de Stek in de praktijk de sloop enigeens mee te vallen zeker in vergelijking met andere steden, waar ook grote delen van de binnenstad waren opgeofferd aan de zuig, die toen meestal 'vernuftig' werd genoemd.
Er is in Tilburg veel verloren, maar ook veel bewaard. We mieten voorkomen dat bestuurders en bewoners van nu over zig of 50 jaar het verwijt krijgen dat ze hebben opgelet en dat zich opnieuw Cees de Slopes-achtige situaties hebben voorgedaan. Het is duidelijk dat de 'Cassen' van nu de projectontwikkelaars zijn, samen met hun bondgenoten de huisjesmelkers.
De laatsten doen niks liever dan veel geld verdienen door hun panden niet te onderhouden, maar ze na verloop van tijd dip zijn voor sloop en projectontwikkelaars onze woonomgeving kunnen verfraaien met de enigende blokkendoos. Gelukkig zijn ze laatste tijd heel ratig, de crisis heeft hun enige deel winstmaximalisatie, wat lastiger gemaakt.
Dieselfde crisis zorgde ervoor dat de gemeente Tilburg heeft bedacht dat de gemeentelijke monumentenlijst niet kan worden uitgebreid. Het Bewonerscomité Korvelseweg pleit al jaren voor meer aandacht voor de cultuurhistorie van de Korvelseweg. In de Structuurvisie Linten in de Oude Stad heeft de gemeente gemiddeld aan enige kritiek tegemoet gekomen.
Er zijn zogenaamde 'ensemblelijsten' gekomen van panden die een zekere cultuurhistorische waarde hebben of die in de omschrijving van de gemeente 'qua bouwperiode, stijl, kenmerken, functies, etc. geïnteresseerd zijn. Het gaat dus niet om individuele panden'. Dat kan heel jammer zijn voor een pand dat tussen twee moderne blokken staat. Dat maakt ie geen pluss meer op de gemeentelijke lijst, zomen zijn immers op, en ook niet op de ensemblelijst, hoe architectonisch belangrijk ook.
Een lint als de Korvelseweg kenmerkt zich door 'variatie'. De straat kent een geschiedenis waarin heel veel gebeurd is en dat is te zien. Huizen, winkels en bedrijfsgebouwen, groot en klein en uit alleiei verschillende periodes, en soms weinig 'gerelateerd'.
Wonnner panden veel of meer gerelateerd zijn, lijkt me heel lastig te bepalen, en dat kan makkelijk aanleiding zijn voor conflicten. De mening dat panden onder ver in de zelfde straat staan 'gerelateerd' zijn, lijkt me heel goed verdedigbaar.
De Structuurvisie Linten in de oude Stad staat vol goede voornemens. Een voorbeeld: 'Omdat aspecten als steet, functie, schaal en hoeld van oud en nieuw soms niet zijn bij de waardering van de bebouwingsvorm kan het erfgoed dienen als inspiratiebron, referentie of randvoorwaarde voor nieuwe ontwikkeling aangenomen.
Uit erfgoed kan dienen als inspiratiebron (dus kan het ook niet dienen als inspiratiebron), door waar de gemeente zegde voor: (en als de gemeente geen regie voert?). Er gaat ie aanzichtjaar. Heel fijn, maar klink toch wel erg vrijblijvend. Over de ensembles zegt de gemeente verder: Door planning op de ensemblelijst 'wordt het gebouw niet monumentaal (fijnslet) beschermd, maar in de 'vorm van bescherm' (qua volume)'. Er heb geen idee wat dat in de praktijk betekent.
Het Bewonerscomité Korvelseweg heeft het idee dat de gemeente als partie bij paatje kozie geen bescherm hieden tegen ongewenste sloopkunnen. De enige echte bescherming is dus planning van panden op de gemeentelijke monumentenlijst.
Sloop kan dan echt worden voorkomen. Uitbreiding van de lijst zou niet kunnen een financiële redenen. Ik begrijp dat de gemeente het financieel lastig heeft. Andere gemeenten worden met vergelijkbare problemen geconfronteerd.
Sommige van die gemeenten hebben ervoor gekozen de lijst met gemeentelijke monumenten toch uit te breiden, maar te korten op subsidies voor monumentenbezitters, zodat de totale kosten niet hoger worden.
In de gemeente Tilburg dreigen nu twee soorten monumenten te geen uitstraal: echte monumenten met status en ook gelegen in de binnenstad, omgeving Sint Josephstraat, Wilhelminapark en Gorkestraat en de 'ensembles', o.a. langs de Korvelseweg met een vage omschrijving en een even vage beschermingg.
Het zal duidelijk zijn: het bewonerscomité is bang dat de 'ensembles' niet veel meer zijn dan een dode mus. We pleiten dus voor uitbreiding van de gemeentelijke monumentenlijst. We beginnen met de panden die nu op de ensemblelijst staan, en, als het niet anders kan, te korten op de gemeentelijke subsidieregeling voor monumentenbezitters.
Dat is natuurlijk niet leuk voor die bezitters maar wel eerlijker. En nuttiger: it is overal even veel waard, maar het staat mag niet uitmaken.

Theo Cuijpers is voorzitter van de Bewonerscomité Korvelseweg

Een van de ensembles van de gemeentelijke lijst, in de Hasseltstraat.

© AANBO Jeroen van Eijndhoven

lange nieuwstraat 172-174
5041 dj tilburg
tel. 013 5449222
info@castonline.nl
www.castonline.nl

© cast 2013